

ŽIVOT

KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS
AUGUST · SRPEN · SIERPIEŃ Nr 8 1968 CENA 1 ZŁ

POKRAČOVANIE REFERÁTU NA 3. STR.

Referát predsedu ÚV KSČaS
J. Molitorisa na slávnostnom pléne
v Zelove 29.VI.1968

DRAHÍ KRAJANIA, DRAHÍ HOSTIA!

Dnešné plenárne zasadnutie z dvoch príčin má mimoriadny charakter. Zdôraznil to už vo svojom zahajovacom prejave predseda nášho obvodného výboru v Zelove, krajan Novák. Keď sa k nám vraciame tak preto, že ich je treba uznáť za dôležité. A keď áno, mali by teda stvárať charakter dnešného pléna.

Prvou príčinou mimoriadneho charakteru pléna je fakt, že sa koná prvýkrát v českom stredisku a prvýkrát v Zelove. Sabakritický sa všetci priznávame, že za tých 20 rokov existencie našej organizácie, ako Ústredný výbor venovali sme príliš malo pozornosti českej menšine, roztrúsenej, ako vieme, po celej krajine, ktorá tak isto má svoje problémy. Aby sme však nezasťeli základný bod, kvôli ktoriemu sme sa zišli, poviem len toľko, že otázka českej menšiny musí sa stať stredobodom mimoriadnej pozornosti Ústredného výboru, Spoločnosti a jeho prezidia. Hlavnú úlohu musí tu odohrať starostlivosť a pomoc zelovskému obvodnému výboru našej Spoločnosti ako takému, ktorý sa zasa stará o celú českú menšinu; roztrúsenú po celej krajine.

Základný bod denného poriadku dnešného pléna venujeme nášmu časopisu ŽIVOT, ktorý oslavuje 10. výročie svojej existencie a pôsobnosti. Už samotná skutočnosť, že popri mnohých iných podujatiach v našich strediskach, aj tunu v Zelove venujeme 10. výročiu Života naše dnešné plénumu nasvedčuje tomu, že toto výročie, ako aj nás časopis, ktorý je tlačovým orgánom našej organizácie, je oveľa širšou a dôležitejšou otázkou pre našu Spoločnosť, pre naše menšiny, ako by sa to na prvý pohľad zdalo. Práve o tom chcel by som tuna hovoriť a myslím, že vyjadrim názory a pocity našich krajanov, ktorí si veľmi vážia časopis Život.

V úvode je treba zdôrazniť, že naša strana a ľudová vláda pri dôslednej realizácii leninskej politiky v národnostných otázkach, neobišla ani tlač pre menšiny a teda aj českú a slovenskú menšinu. Je to otázka, ktorá vedľa iných privilégii má obrovský význam. Totiž týmto spôsobom naše národnostné menšiny obdržali tlačový orgán, v ktorom môžu vyjadrovať svoje myšlienky a pocity. Sme preto nesmierne vďační strane i ľudovej vláde a z tribúny dnešného slávnostného pléna vyjadrujeme našu šrdečnú vďaku.

Dnes po desiatich rokoch vydávania nášho Života môžeme povedať, že existencia vlastného časopisu v značnej miere ovplyvnila rozvoj našej Spoločnosti. Pamäťame sa však aj na ten moment, keď sa našim redaktorom daio do rúk prostriedky a povedalo robte časopis. Neexistovali žiadne vzory, okrem všeobecných skúseností v tejto oblasti. Doceňujúc význam tzv. písaného slova, jeho silu, naši redaktori v úzkej spolupráci s nami všetkými sa snažili tieto štátne prostriedky využiť tak, aby vydali čo najlepšie politické, spoločenské a iné plody.

Dnes sme presvedčení, že v prípade Života sa správne zvolilo práve taký charakter časopisu aký má — nazývajúc ho kultúrno-spoločenským časopisom. Snahy redakčného kolektívu dospleli k tomu, že obsah ktorý sa v ňom nachádza skutočne zodpovedá svojmu názvu. Tvrdenie, že časopis pre národnostnú menšinu mal byť časopisom kultúrneho charakteru, netreba zdôvodňovať. Totiž hlavným smerom práce našej Spoločnosti je všeobecné rozvíjanie rodnej kultúry, jej prehľadovanie a pestovanie, ako aj všeobecné rozvíjanie rodnej reči. Moment spoločenského charakteru v časopise zasa dovoľuje zahrnúť do jeho obsahu všetky iné otázky a problémy, ktoré sú v prostredí vyskytnutí nezávisle od ich charakteru.

Hlavnou úlohou takého časopisu, akým je nás Život je prenikanie k čitateľom s otázkami, aké predstavuje občanom strana a vláda a taká ich interpretácia, aby tieto pokyny a úlohy našli si v teréne pochopenie a význam, aby vydali čo najlepšiu úrodu. Netreba tu vysvetľovať, že nie všetky predstavované otázky sú obrúbené a obdržiavajú potlesk. Ale práve my vieme, že rýchle, vhodné vysvetlenie týchto otázok, zamedzuje nedorozumenia, klebetá, prípadne sporom. Odtiaľ teda pochádza veľká úloha časopisu pre národnostnú menšinu, ako stranickeho agitátora a propagátora Fronty národnej jednoty. V tomto zmysle redakcia tvorí aktívny front masovej propagandy pre určité strediská. To jej samo-

AUTORITA NÁŠHO ČASOPISU VYRÁSTLA NA PÔDE POLITICKÉJ ANGAŽOVANOSTI A ODZRKAĽOVANIA KRAJANSKÉHO ŽIVOTA

zrejme ukladá presne vymedzené povinnosti, určuje jej ideologickej profil. Preto aj jej úspechy možno najlepšie merat podľa efektov politickej práce (chápanej v najširšom význame tohto slova), a nie takými formálnymi činnosťami, akými sú početnosť národnostnej skupiny alebo množstvo predplatiteľov. Keby sa teda prijali takéto kritéria, potom tlač vychádzajúca pre menšiny bola by vždy pokrivená v pomere k iným novinám a časopismom. Teda o charaktere časopisu pre národnostné menšiny rozhoduje jeho politickej angažovanost v súhrne celoštátnych otázk, ako aj obsah týkajúci sa kultúrnej a spoločenskej problematiky v samotnom prostredí. Náš redakčný kolektív v tomto zmysle nádeje, ktoré sa v ňom pokladalo splnil. Nemalý význam má pritom aj skutočnosť, že redakcia vedú členovia strany a naši mnohoroční činitelia, ktorí veľmi dobre poznajú naše prostredie a s ním trvale zviazaní.

Plnenie úloh umožňuje Životu jeho štitok — čiže to, že je orgánom Spoločnosti. V Spoločnosti sa totiž sústreduje základná kultúrna činnosť. Cna prostredníctvom svojich organizačných zložiek prichádza k ľuďom z terénu už so živým slovom, s aktívnu činnosťou, avšak opretou o obsah Života. Chápací túto skutočnosť, redakčný kolektív už od začiatku vydávania Života úzko spolupracoval a vo svojej činnosti sa opieral o Spoločnosť a menšiny.

Spoločnosť si zasa vzala na starosť veľa povinností v oblasti rozsielania časopisu, čo v značnej miere uľahčilo jeho prístup všade tam, kde bol potrebný a organizačne Život posilňoval.

V dôsledku tejto spolupráce Spoločnosť — redakcia, vznikol a stále existuje zväzok, každodenná spolupráca a konzultácia. Taží z toho aj samá Spoločnosť, a to v širokom rozsahu, ktorá často využíva redakčné sily a možnosti pre čisto organizačnú prácu. Vďaka tejto spolupráci, čo chceme zvlášť zdôrazniť — Život preniká všade, má autoritu a vplyv.

**S P O L E Č N É
K O M U N I K Ě
O J E D N Á N Í
P O L I T I C K Ú H O B Y R A
Ú V K S S S
A P R E D S E D N I C T V A
Ú V K S Č**

Ve dnech 29. července až 1. srpna 1968 se uskutečnilo v Čierne nad Tisou setkání politického byra Ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu a Předsednictva Ústředního výboru Komunistické strany Československa.

Zúčastnili se ho:

Za KSSS — generální tajemník ÚV KSS L. I. BREŽNĚV, členové Politického byra ÚV KSSS A. N. KOSYGIN, K. T. MAZUROV, A. J. PELSE, N. V. PODGORNYJ, M. A. SU-SLOV, A. N. ŠELEPIN, P. J. ŠELEST, G. I. VORONOV: kandidáti Politického byra ÚV KSSS P. N. DEMIČEV, P. M. MASEROV, tajemníci ÚV KSSS K. F. KATUŠEV, B. N. PONOMARJOV.

Za KSČ — první tajemník ÚV KSČ ALEXANDER DUBČEK, členové Předsednictva ÚV KSČ FRANTIŠEK BARBÍREK, VASIL BILÁK, OLDŘICH ČERNÍK, DRAHOMÍR KOUDER, FRANTIŠEK KRIESEL, JAN PILLER, EMIL RIGO, JOSEF SMRKOVSKÝ, JOSEF ŠPAČEK, OLDŘICH ŠVESTKA: kandidáti Předsednictva ÚV KSČ ANTONÍN KAPEK, JOZEF LENÁRT a BOHUMÍL SIMON: předseda Ústřední kontrolní a revizní komise MILOŠ JAKEŠ.

Za československou stranu se setkání zúčastnil rovněž prezident Československé socialistické republiky LUDVÍK SVOBODA.

Na společných jednáních došlo k široké soudružské výměně názorů o otázkách zajímajících obě strany. Obě strany si vyměnily podrobné informace o situaci ve svých zemích.

Jednání Politického byra ÚV KSSS a Předsednictva ÚV KSČ probíhala v ovzduší plné otevřenosti, upřímnosti a vzájemného porozumění, směrovala k hledání cest dalšího rozvoje a upevnění tradičních přátelských vztahů mezi našimi stranami a národy, založených na principech marxismu-leninismu a proletářského internacionálismu.

V průběhu jednání se obě delegace na základě vzájemné dohody rozhodly navrhnut Ústředním výborem komunistických a dělnických stran Bulharska, Maďarska, Německé demokratické republiky a Polska uskutečnit mnohostranné přátelské setkání. Uvedené bratrské strany s tímto návrhem vyslovily souhlas.

Setkání představitelů Bulharské Komunistické strany, Maďarské socialistické dělnické strany, Jednotné socialistické strany Německa, Polské sjednocené dělnické strany, Komunistické strany Sovětského svazu a Komunistické strany Československa se uskutečnilo 3. srpna tr. v Bratislavě.

**ROZHLASOVÝ A TELEVIZNÍ
PROJEV
PRESIDENTA REPUBLIKY
ARMÁDNÍHO GENERÁLA
LUDVÍKA
SVOBODY**

**VÁŽENÍ SPOLUOBČANÉ,
SOUDRUŽKY A SOUDRUZI!**

Mluvím k Vám dnes z televizní obrazovky z pověření Předsednictva Ústředního výboru naší strany a osobně I. tajemníka ÚV s. Dubčeka.

Před několika hodinami skončila v Čierne nad Tisou, v měsíci, které se stalo jedním ze symbolů čs-sovětského přátelství, jednání vedoucích představitelů komunistických stran dvou bratrských zemí, představitelů dvou států, které jsou spjaty pouť úzkého bratrství a přátelství, zpečetěného společně prolitou krví a obětmi v boji za porážku německého fašismu a znovunabytí svobody naší země. Společně jsme posoudili, jak dále postupovat při rozvíjení vzájemné spolupráce a přátelství při upevnování jednoty a spojenectví zemí socialistického společenství. Na lednovém plenárním zasedání ÚV KSČ jsme učinili významný krok pro život naší země a jejího lidu. Provedli jsme jej v zájmu dalšího rozvíjení socialistického rádu v naší zemi, v zájmu důsledného uplatňování zásad demokracie a humanity na socialistickém základě. Podpora, která se dostavá Akčnímu programu Komunistické strany Československa a prohlášení vlády NF, v němž jsou formulovány zásady naší politiky, znova a znova přesvědčuje o správnosti naší cesty. Dosavadní vývoj u nás od ledna prokazuje, že přes všechny nedostatky předlovnového období je síla a přitažlivost myšlenek socialismu a komunismu v našich lidech tak hluboce zakoreněna, že ji nikdo nijméně nemůže zvrátit. Z nastoupené cesty nesejdeme. Budeme v ní dálé důsledně pokračovat. Jsem hluboce přesvědčen, že každý, kdo by chtěl této naší cesty zneužít proti socialismu, proti politice Komunistické strany Československa a celé Národní fronty, proti zájmům republiky a spojenectví se Sovětským svazem, nemá naději na úspěch, zůstane osamocen, nezíská podporu lidu.

Řekl jsem už mnohokrát a opakuji to dnes znova: náš program a naše cíle můžeme uskutečňovat jedině tehdy, zůstaneme-li pevnou součástí zemí socialistického společenství, budeme-li se opírat o spolupráci a podporu Sovětského svazu a druhých socialistických zemí. Dnes a denně si znova a znova uvědomujeme, že v dnešním rozdeleném světě bychom osamoceni nezmohli nic. Víme, kam patříme a myslíme to poctivě a upřímně. Proto každý, kdo by chtěl narušovat naše spojenectví a přátelství se Sovětským svazem a druhými socialistickými zeměmi, neprospívá naši socialistické republike při zajištování její suverenity a nezávislosti, sám se vylučuje z našeho národního společenství a dostane jistě od všech poctivých, ideální socialistu, demokracie a humanity oddaných občanů naší republiky pádnou odpověď.

O tom všem jsme při první skončených jednáních hovořili s našimi sovětskými přáteli. Hovořili jsme otevřeně a upřímně, právě tak jako oni. Vyloučili jsme, že jsme rozhodnuti důsledně a pevně provádět tuto naši politiku v oblasti uvnitř i v zahraničí a nepřipustit její narušování.

Setkali jsme se s plným porozuměním a pochopením vedoucích představitelů Sovětského svazu, kteří nás ujistili o své podpoře při uskutečňování našeho socialistického programu, vyjádřeného v Akčním programu naší strany a prohlášení vlády Národní fronty.

Dospěli jsme k jednomyslnému závěru, že životní zájmy socialistického společenství a mezinárodního komunistického hnutí vyžadují uskutečnění dalších aktivních kroků k upevnění jednoty komunistických a dělnických stran, k posílení vzájemné spolupráce v Radě vzájemné hospodářské pomoci a k další součinnosti v rámci Varšavské smlouvy v zájmu dalšího zvýšení obranyschopnosti členů této smlouvy proti možným útokům nepřátele.

Shodil jsme se, že hlavní pozornost je třeba soustředit na další pozitivní rozvoj vztahů socialistických zemí. Proto jsme se jednoznačně dohodli o užitečnosti svolání schůzky představitelů stran a vlád šesti socialistických zemí na území Československé socialistické republiky. Jak již víte z uveřejněného komunika, dojde k uskutečnění této schůzky na základě vzájemné dohody a souhlasu jejich účastníků v sobotu 3. srpna v Bratislavě. Sejdeme se, abychom se poradili o tom, co je třeba dělat pro řešení otázek, týkajících se zájmů jednotlivých našich zemí i společných zájmů všech socialistů, komunismu a míru.

VÁŽENÍ SPOLUOBČANÉ!

Výsledky našich jednání s vedoucími představiteli Sovětského svazu a jeho Komunistické strany dávají potřebný klid, tak nezbytný k uskutečnění našeho socialistického programu. Vždyť chceme nejen prospěch své země, ale prospěch celého socialistického společenství a posílení přitažlivosti myšlenek socialismu ve světě.

Předávám Vám upřímné soudružské a přátelské pozdravy s. Brežněva, Podgorného, Kosygina a ostatních členů Politického byra Ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu, kteří se našich jednání zúčastnili. Zdůrazňuji znova upřímný a opravdový zájem na rozvoji vztahů mezi dvěma našimi státy.

Tlumočím Vám i pozdravy členů předsednictva naší Komunistické strany Československa a osobně s. Dubčekem a jejich přesvědčení, že lid naší republiky půjde dále pevně za Komunistickou stranou Československa a vládou Národní fronty.

Vyzývám Vás všechny, dělníky, rolníky, příslušníky naší inteligence, naši technickou, kulturní a vědeckou frontu, naši mládež, abyste výsledky našich jednání podpořili svým úsilím o zdolání všech úkolů, kterých je nemálo v továrnách, na polích, v úřadech, vědeckých a kulturních pracovištích, prostě všude. Pracujeme všichni společně, poctivě a usilovně pro další rozkvět naší socialistické republiky, pro šťastný, radostný a spokojený život v naší zemi, neboť to je současně nás přínos v boji všech pokrových sil za svět bez válek, za vítězství socialismu a komunis-

Z ostatniej chwili

„Braterskie więzy rozszerzają i pomagają możliwości każdego kraju socjalistycznego. Uczestnicy narady wyrazili swoje zdecydowane dążenie, by uczynić wszystko, co leży w ich mocy, aby pogłębić wszechstronną współpracę swych krajów na zasadach równości, poszanowania suwerenności i niezależności narodowej, nietykalności terytorialnej oraz braterskiej pomocy wzajemnej i solidarności.“

Z oświadczenie partii komunistycznych i robotniczych Bułgarii, Czechosłowacji, NRD, Polski, Węgier i Związku Radzieckiego opublikowanego wspólnie po naradzie w Bratysławie, która odbyła się 3 sierpnia 1968 r.

(Pełny tekst oświadczenia opublikowanego prasa codzienną, radio i telewizja 4 sierpnia br.)

A. DUBČEK

PIERWSZY SEKRETARZ KC KPCZ.

powiedział:

Jesteśmy przekonani, że dokument, który podpisaliśmy, będzie miał wielkie znaczenie dla umocnienia stosunków między krajami socjalistycznymi w dziedzinie gospodarki, polityki, kultury i we wszystkich innych dziedzinach dla umocnienia więzi między naszymi bratnimi partiami, dla umocnienia międzynarodowych więzi między pozostałymi partiami komunistycznymi i robotniczymi.

Przywitanie polskiej delegacji na lotnisku w Bratysławie. W poprzedi Alexander Dubček a Władysław Gomułka. Dalej Józef Cyrankiewicz a Oldřich Černík.

**KORESPONDENCJA PAP
DONOSZĄ M. IN. Z BRATYSŁAWY**

RED. CZESŁAW BERENDA

Sześć dni ubiegłego tygodnia zapisze do historii międzynarodowego ruchu robotniczego niezwykle ważne wydarzenia. Wspólnie radziecko-czechosłowackie rozmowy partyjne na najwyższym szczeblu w Czerniawie nad Cisą, wzajemne konsultacje sześciu bratnich partii w stolicy Słowacji, Bratysławie, oraz ogłoszona po ich zakończeniu deklaracja — oto główne etapy nowego rozdziału historii, która tworzą wspólnie narody kontynentu europejskiego, narody, które po zakończeniu ostatniej wojny związały swój los z ideałami socjalizmu. Taki jest ton komentarzy prasy czechosłowackiej.

Tak więc po Czerniawie nad Cisą i po Bratysławie leży dziś przed nami pełny tekst ważnego dokumentu, deklaracji sześciu bratnich partii. Jej treść ukazuje jasno, że sześciu bratnich partii zajmuje jednolite pryncypalne stanowisko w okresie gdy „siły imperializmu USA i NRF a także innych krajów, swą agresywną aktywność usiłują osiągnąć wspólnotę krajów socjalistycznych“.

Będziemy jeszcze nierzaz w przyszłości wracać myślą do sformułowań zawartych w deklaracji, i to zarówno wtedy, gdy rozwijamywać będziemy same nasze własne narodowe problemy związane z życiem naszej ojczyzny i naszej partii, jak i wtedy, gdy wraz z innymi bratnimi narodami i ich partiami decyduwać będziemy o wspólnych krokach na wspólnej socjalistycznej drodze.

RED. ZENON WILCZEWSKI

Wszystkie sobotnie dzienniki bratysławskie ukazały się w odświeżonej szacie, publikując na pierwszych stronach zdjęcia Leonida Breżniewa Władysława Gomułki, Jana Kadarę, Waltera Ulbrichta i Teodora Źwikwowa oraz liczne artykuły wstępne z okazji pierwszego w tym mieście spotkania na tak wysokim szczeblu.

Dziennik „Smena“ sprawozdanie z piątkowego przyjazdu

REFERÁT PLÉNA ÚV

Je pochopiteľné, že v dnešných časoch taký časopis ako Život, čitatelia sa obmedzovat iba na organizačný život. Už aj preto, že čitatel je dospeľý a vo svojom konaní jeho myšlienkový obzor vybieha oveľa ďalej dopredu, má väčšie požiadavky. Takou požiadavku je záujem o všetko čo sa deje vo svete, čo sa deje v Poľsku a v pravlasti Československu.

Nezávisle od tejto tematiky, ktorú môžeme nazvať všeobecnou a ktorú reprezentuje nás Život, čitatelia sa veľmi živo zaujímajú o problémy terénu, teda o to všetko, čo sa deje v ich bydlisku, v najbližom okoli, v okrese a vojvodstve. Je charakteristické, že čitatelia nielen milo prijímajú kritiku nedostatkov, ale aj kladné momenty v teréne, ktoré priamo alebo nepriamo utvárajú. Naša redakcia kladie veľký dôraz na túto tematiku. Dokazuje to aspoň fakt, že roku 1962 bolo 12% materiálov z terénu, tento rok už 60% a ich krievka stále stúpa.

Citatel nášho Života žije v niekoľkých zoskupených strediskách a je zároveň aj roztrúsený. Najpočetnejšie skupiny našich menších obývajú Spiš a Oravu, Zelów v okresie Lask, Kucov v okrese Bełchatów, potom Strzelin, Kudowa Zdrój, Lódź, Lublin, ako aj Lubelské vojvodstvo, konečne samotná Varšava. Už z tejto topografie je viac, že máme do činenia s rôznymi ľuďmi, s rôznym vzdelaním, rôznym zamestnaním a teda aj rôznymi záujmami a zvykmi. Tieto rozdiely sa vyskytujú aj v iných oblastiach; majetok, náboženstvo a dokonca názory, ktoré sa utvárali pod vplyvom dávnej minulosti a za rôznych historických podmienok.

Casopis Život musel sa teda starať o pôsobenie na konkrétnu skupinu ľudu a v tomto rámci plniť úlohu iniciátora rôznych podujatí.

V posledných rokoch sa napríklad v oblastiach obývaných našimi menšinami široko rozvinulo hnutie spoločenských činov. Tieto činy sú výrazom najaktivnejšej iniciatívy zdola. Našli si pochopenie a morálnu i materiálnu podporu našich vládnych orgánov. V čom spočíva ich pôvod. Nazdávame sa — zaoberali sme sa a zaoberáme sa týmto problémom podrobne — že tuna v teréne sa pochopilo podstatnú vec. Pochopilo sa, že rozvoj krajiny, rýchly a viditeľný, možno ešte viac urýchliť vtedy, keď v ústrety iniciatívam a podujatiám orgánov výjde malá ale cenná a masová iniciatíva konkrétnych ľudí, konkrétnych obcí, podporená vlastnou prácou a dokonca materiálnym prinosom. Na Spiši, Orave a v Zelove sa prijalo a vykonalo veľa cenných podujatí tohto druhu. Stavba ciest, mostíkov, pohraničí na dedine a v meste, zariadenia turistického charakteru, školy, hasičské remízy — toto sú najtypickejšie podujatia v rámci spoločenských činov. Hnutie spoločenských činov prebieha teraz v našich strediskách pod heslom uctenia V. zjazdu PZPR a 25. výročia ľudového Poľska.

Náš časopis Život o týchto veciach nielen podrobne informoval, ale spolu s obyvateľstvom hovoril o návrhoch, kalkuloval podujatia, dával podnety. Je teda za týmto všetkým nielen novinárská práca perom, ale aj iná pôsobnosť, ktorá vyplýva z toho, že predsa naši redaktori sú činiteľmi Spoločnosti.

DRAHÍ KRAJANIA A MILÍ HOSTIA!

Každé výročie sa charakterizuje tým, že sa o oslavencov hovorí dobre. Upustme od tejto zásady a to preto, že dobré veci, ktoré sme povedali o Živote majú patričné základy, ako aj preto, aby sa mohlo smelo povedať, aké sú podľa nás nedostatky a s akými ľažkofámi časopis zápasí. Je to nevyhnutné. Ináč totiž naše plénium venované 10. výročiu tlačového orgánu bolo by iba priležitosťný vavrínok a nemalo by veľa spoločného s aktuálnymi potrebami našej Spoločnosti a našich národnostných menší.

Je to skôr vec náhody, že nedostatky o ktorých budeme hovoriť sú spravidla spojené so záležitosťami, na ktoré

ré redakcia nemá priamy vplyv a ktoré by mohla iba uskutočňovať, keď by boli patričné rozhodnutia. Jedná sa tu o dve podstatné otázky.

PRVOU JE OTÁZKA POLITIKY KLÉRU VO VZŤAHU K NÁRODNOSTNÝM MENŠINÁM

Netreba tuna dokazovať, že klér na Spiši a Orave sa neobmedzuje iba na náboženské povinnosti vo svojej duš-pastierskej pôsobnosti. Jeho činnosť, ktorá vychádza mimo náboženské povinnosti je odzrkadlením všeobecnej politiky katolickej cirkvi v Poľsku, politiky, ktorá — čo nevzbudzuje po-

Spoločnosť s redakciou zostavili si určitý prehľad v tomto smere. Čo sa ukázalo... že v tejto veci je veľa nedozumení. Že nie sú žiadne ústredné tendencie likvidácie národnostného školstva.

O tom, že zaoberanie sa na stránkach časopisu ľažkým problémom pomáha, svedčí známa záležitosť slovenských vývesných tabúľ na obchodocin na Spiši a Orave. Nás Život odvážne sa zaoberal touto tematikou, získal podporu patričných vládnych orgánov, no a v teréne nápisu vo väčšine už sú. Otázka, ktorej bolo venované toľko schôdzí, toľko času, prestala existovať. Verejné nastolenie otázok, dokonca

našich prezidiach a plénach, autoritativne sa o tom vyjadril nás posledný zjazd, ktorý rokoval v apríli 1967. Tešíme sa, že o našom časopise a jeho úlohe, o jeho pôsobnosti a iniciatíve môžeme hovoriť kladne a v mnohých otázkach dokonca v superlatívach. Hodnota Života to nie je iba jeho obsah a redakčný kolektív — ale predovšetkým význam skutočnosti, že je to jediný časopis pre naše menšiny, ktorý vychádza v ich rodnom jazyku. Význam tohto dôležitého faktu nie vždy si uvedomujeme. Faktu dôležitého preto, že vedľa takých foriem prehľbovania a udržiavania znalosti rodnych jazykov — českého a slovenského, ako sú školy, súbory a pod. Život k

Predsedníctvo plenárneho zasadnutia a fragment sály. Hosťia pléna: W. SKRZYPCZAK — tajomník národnostnej komisi pri administračnom odd. KC PZPR, Z. KITA — predstaviteľ MSW, S. PIETRUSZKA — vedúci adm. odd. KW PZPR v Lodzi, A. RYBALOW — vnútorné odd. prezidia WRN Lódź, F. BOCHENEK — vnútorné odd. prezidia WRN Kraków, T. KOZAKOWSKI — tajomník KP PZPR Lask,

S. ZYGADŁO — člen exekutívny KP PZPR Nowy Targ, J. OLSZEWSKI — vedúci vnútorného odd. PPRN Lask, J. ROGUS — vedúci kultúrneho odd. Lask, B. KUKLIŃSKI — predstaviteľ našej tlačiarne, B. CIENIEWSKI — tajomník KM PZPR Zelów, S. SUKIENNIK — predseda MK FJN Zelów, S. KASZA — riaditeľ ZZPB, W. MUSIAL — riaditeľ zelowského licea.

chybnosti dokonca ani u veriacich — je spatočnícka. Jej cieľom je zabránenie rozvoja socializmu v našej krajine. Ale nakoľko vystúpenie kardinála Wojtyly či iných namierené proti našej skutočnosti odrážajú sa často od zdravého múru vlastenectva — natoľko pôsobnosť kléru v strediskách národnostne miešaných padá na úrodnú pôdu.

Čo chce klér? Chce narušiť bratstvo spolunažívania v národnostne miešaných oblastiach. Chce rozklad vlastenectva a internacionálizmu. Či v takejto situácii nebolo by treba ukázať širokému okruhu čitateľov skutočný obraz otázky, ktorý viedie k vysvetleniu, že cirkev prevádzka reakčnú politiku, že je to jedna z jej provokácií spejúca k rozdeleniu prostredia, a v praxi k rozvadeniu susedov, ktorí od stáročí žijú vedeľa seba.

Navrhujeme, aby národnostný časopis písal aj o takejto problematike. Národnostné časopisy mali by byť v takýchto otázkach podporované ústrednou tlačou, televíziou a rozhlasom, ich autoritou a dosahom. A zatiaľ už mnohé mesiace leží v redakcii na túto tému pripravená správa a nejak nemôže byť uvarená.

DRUHOU OTÁZKOU JE NÁRODNOSTNÉ ŠKOLSTVO

Vlastne nevedno prečo téma národnostného školstva je považovaná za ľažkú. Vracia sa jednak na rôznych schôdzach v teréne a je nepretržite, ako sa to vrávi, na súdnej lavici. Vracia sa samozrejme nie od tej stránky, od ktorej by mala vzbudzovať starostlivosť a pozornosť: teda od stránky starostlivosti o dobrú výchovu mladého pokolenia, ako najlepšej jeho prípravy k životu v spoločnosti.

tažkých je vždy lepšie ako zatýkanie si už pred skutočnosťou, zabraňuje to tiež sporom a klebetám, dohadom a podezreniam, razí cestu socialistickej skutočnosti, ktorú spoločne budujeme.

Redakcia Života chcela by som predložiť ešte jeden návrh, aby písala kriticejšie ako doteraz, zdôrazňujem kriticky a nie iba kladne o našej organizačnej práci. V tom aj o práci Ústredného výboru Spoločnosti. Nie je u nás ešte tak ružovo, ako to vyplývalo v uplynulom dešaťročí zo stránok Života. Zdôrazňujem toto obdobie, pretože v poslednom čase je už lepšie v oblasti tejto kritickej tematiky. Vítame to a budeme podporovať v našom vlastnom záujme.

Redakcia má samozrejme svoju argumentáciu. Hovorí nám o tom, ako zmesťi všetko čo si želá čitateľ na štrnástej stránkach časopisu (avšak donedávna bolo len 12). Pýta sa, čo vyhodí, či úryvky z českej a slovenskej literatúry pohlcujúce veľa miesta, ktorých nedostatok sa však stále pocítuje v našich knižničniciach. Je to však otázka svedomia redakcie, ako dokáže vyvážiť proporcie potrieb. My zo svojej strany budeme sa však dožadovať toho, čo potrebuje menšina, a zároveň budeme sa starať o dodatočné 2 strany pre Život, ktoré nám žičlivá RSW „Prasa“ slúbila a o zmenu Života na dvojtýždeník.

DRAHÍ KRAJANIA, VÁŽENÍ HOSTIA!

Desiate výročie nášho tlačového orgánu, ktoré tu v Zelove dnes oslavujeme, nie je prvou príležitosťou pre konfrontáciu názorov v otázke nášho časopisu. Hovorili sme o tom často na

tomuto dielu dokladá svoj značný a konkrétny príspevok. Naše uznesenia nás však zaväzujú nielen k stálym hodnoteniam, ale aj k pomoci, ktorú by sme mali poskytovať redakcii. Je to vec prvoradá a v našej krajskej pôsobnosti mala by byť stále na dennom poriadku. Totiž redakcia a jej redaktori nepôsobia odtrhnutu od nie vždy ľahkej skutočnosti našich dní. Podporujú naše záujmy, dostávajú sa do konfliktov, vystavujú sa na útoky z rôznych strán. Proti nim zdržujú sa najčiernejšie elementy našej doby, počínajúc od reakčného kléru a končiac na rôznych nacionalistických elementoch. To čo sme povedali neprotireži si s tým, že boli sme a budeme kritičtí k Životu, že budeme príse hodnotiť každé jeho číslo z hľadiska našich a všeobecne verejných potrieb, to však ale neznamená, že dovolíme, aby sa naň útočilo od základov. Je to naša krajská povinnosť a dôkazom takého a nie iného nášho postoja je dnešne slávnostné plénium, venované práve nášmu krajskému časopisu a orgánu Spoločnosti. Chcel by som tuna z tribúny pléna, v mene nás všetkých, srdiečne podakovať všetkým členom redakčnej rady Života pri príležitosti 10. výročia, a osobne Šéfredaktori Adamovi Chalupovi a jeho zástupcoví, redaktori Marianovi Kaškiewiczovi, všetkým pracovníkom redakcie Život, spolupracovníkom a dopisovateľom, za ich každodennú námahu, za obetavosť, za talent a za všetko, čo na úsoku svojej práce urobili pre Spoločnosť a pre celú českú a slovenskú menšinu v Poľsku.

V mene nás všetkých želám im ďalších úspešných desať rokov práce v Živote, prajem veľa osobného zdaru a tvorivých úspechov, zadosťučinenia a zdravia.

TOW. STANISŁAW PIETRUSZKA
KIEROWNIK WYDZIAŁU
ADM. KW PZPR W ŁODZI

Szanowni zebrani, członkowie Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce, drodzy przyjaciele, mili goście ze Spisza i Orawy. Niezwykła w swej wymowie jest dzisiejsza uroczystość która z okazji jubileuszu 10-lecia czasopisma „Żivot” zgromadziła nas w tej sali. Pozwólcie że z tej okazji przekażę Wam a za Waszym pośrednictwem wszystkim Czechom i Słowakom mieszkającym na naszej polskiej ziemi w imieniu kierownictwa Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi w imieniu Komitetu powiatowego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Lasku oraz władz w Zelowie i w imieniu własnym serdeczne pozdrowienie i życzenia jak najlepszego samopoczucia na naszej polskiej ziemi.

Pozwólcie wyrazić kilka refleksji na tle obrad dzisiejszego plenum. Dziesięć lat to jednocześnie dużo i niewiele. Dużo w sensie olbrzymich zmian jakie zaszły w ciągu tego czasu w życiu naszych narodów i w was samych. Niewiele bo powstała 10 lat temu Wasza prasa stawała się nie tylko coraz ważniejszym składnikiem tego życia, ale także czynnikiem oddziaływanym na kształtowanie się opinii i waszych postaw. Jest ona z jednej strony zwierciadłem waszego życia a równocześnie oręzem o przetworzenie tego życia w warunkach wspólnego budownictwa socjalizmu u nas i w Czechosłowacji. Powiedz mi co czytasz a powiem ci kim jesteś? Zacytowane zdanie wielokrotnie ulegało przenianiom i do wielu dostosowywano je sytuacji a'le w tej właśnie formie wydaje się być najprawdziwsze w odniesieniu do waszego pocztowego czasopisma „Żivot”. Rola czasopisma, czyniło dla prasy w formowaniu sylwetki człowieka budującego socjalizm, w scalaniu różnych elementów tej sylwetki w usprawnianiu wymiany doświadczeń, pogłów i myśli wzrasta niepomiernie. Po wojnie wzrosła ilość tajfunów i powodów. Częścią są śnieżycy i groźne upały. Kto to słyszał o takich rzeczach powiadają niektórzy prosi ludzie. Nie zdają sobie sprawy, że tylko sprawa różnic ilości informacji że dzięki informacji drukowanej, mówionej i filmowanej codziennie dowiadujemy się o tym, czego poprzednie pokolenia nie wiedziały. Przejmujemy się tym co poprzednich pokoleń nie obchodziło. Staliśmy się społeczeństwem znacznie bardziej zintegrowanym zarówno w skali wioski, miasta, jak kraju, własnego kontynentu i całego świata. Spotkawszy obecgo nam dotąd człowieka i uścisnąłszy mu rękę na powitanie możemy natychmiast zacząć rozmowę

wę interesującą obie strony. Jej treścią będzie nasz zasób wiadomości o świecie o ludziach o wydarzeniach wspólnych dla nas wszystkich. Wspólnych też dla czytelników pisma „Żivot”. Polaków, Czechów i Słowaków, obywateli jednego układu rządzenia, jego systemu prasowego. Skarbiec tej informacji będzie znacznie obszerniejszy i bogatszy ponieważ czytamy prasę w bliskich nam wszystkim językach słowiańskich. Rozumiemy się więc w pół słowa. Możemy posługiwać się myślowymi skrótkami. Używamy bowiem podobnych określeń.

Głęboko sięgają korzenie przyjaźni między narodami słowiańskimi. Już legenda głosi, że niegdyś przed wiełoma setkami lat gdzieś w puszczy nad-goplańskiej, pod dębem na którym orły uwiliły sobie gniazdo stanęły trzech braci. Jeden Lech tu pozostał, wyrąbał w puszczy obszerną polanę, zasiał pole, wzniósł osadę którą nazwał Gniezno, czyli gniazdo. Dwaj bracia, Czech i Rus pojechali dalej... Legenda nie mówi jak daleko odjechali bracia Lecha. Legenda nie mówi też że za trzema rycerzami w pewnym oddaleniu jechał czwarty. Czwarty rycerz który nadjechał śladem trzech braci nie trzebił puszczy i nie miał zbóż na wypaleniskach. Nosił czarną zbroję. Jego imię Hodon Giero, Otto Ulrich, Fryderyk zwany der Große, Otto von Bismarck albo Adolf Hitler. Pamiętamy czas, kiedy

kierunek ostatnio nabiera szczególnej wagi w strategii imperializmu. Ta strategia imperializmu bynajmniej nie jest przejawem jego siły. Jest ona przyczynowo związana w gruncie rzeczy ze zmianą układu sił w świecie na korzyść socjalizmu. I z tym, że imperializm nie może stawać na koncepcje szantażu neukluarnego. Związana jest z faktycznymi postępami ruchu narodowo-wyzwoleńczego na przestrzeni ostatnich lat. W tej polityce imperializmu tkwią wielkie bezpieczeństwa, z punktu widzenia pokoju światowego. Sytuacja wymaga konsekwentnych wysiłków na rzecz odbudowy i umacniania jedności frontu antyimperialistycznego, a przede wszystkim odbudowy i umacniania jedności partii komunistycznych i robotniczych.

Pismo to nie tylko kolektywny propagandista i kolektywny agitator lecz również kolektywny organizator, napisał przed ponad 60 laty Lenin. Zdanie to do naszych czasów zostało powtórzone milion razy. Jako cytat, hasło, argument i dyrektywa. Zadaniem czasopisma jest wniesienie zewnętrz światowej i kaganek oświaty przed odbiorców. Rzeczą czasopisma „Żivot” jak wynikało z referatu jest przypominanie o tradycyjnych wspólnych walkach naszych narodów, umacnianie braterskiego współżycia ludności słowackiej, czeskiej z ludnością polską. Angażowanie ludności pochodzenia czeskie-

GŁĘBOKO SIĘGAJĄ KORZENIE PRZYJAŹNI MIĘDZY NARODAMI SŁOWIAŃSKIMI

ziemia Lecha, Czecha i Rusa leżała spopielała i przeorana nie pod wiosenną uprawę. Zryta, lecz nie ugięta. Niemniej jednak piękna, nasza słowiańska. Dęby Lechowskich orłów dawno legły pod toporami najezdźcy. Drewno poszło pewnie na szubienice, boć nie na trumny. Spalonym w piecach krematoryjnych trumny były niepotrzebne. Brat Czech osiadły nie opodal szlaku rycerza w czarnej zbroi te samą przeżywał zgrodę. Brat Rus który zawędrował daleko na wschód inną przez wieki przeżywał historię, inne kolejne losy. Dzisiaj kraj polan

go i słowackiego w proces budownictwa socjalistycznego w naszym kraju. Czasopismo „Żivot” przypomina o hierarchii i ważności zagadnień budownictwa socjalizmu. Wskazując poprzez zarys myślowych rusztowań na dystans do najwyższej piętra, do centralnego zadania. Rzeczą raz zbudowaną z trwałego materiału, jest niepodatna na przekształcenie. Burzenie, prucie ścian, rozbijanie konkretu zawsze jest przykre i trudne. Ostatecznie Kolumb dopłynął do Ameryki w wyniku realizacji pomysłu, który ogólnie uznany był za sprzeczny z roz-

- Koncertuje
- zelowský súbor
- pod vedením
- J. Zagóreckého.

rozległy i łagodny nad Wisłą, Odrą, Notecią i Wartą ma w pamięci bramę szeroko otwartą którą i w jego dziedzinie wechodził wówczas rycerz w czarnej zbroi. Słupy dymne nad ziemią nowogrodzką, praską i bratysławską, warszawską i krakowską znaczące szlaki nie przygotowały siewnych lecz klęsk i tragedii wojennych.

Sytuacja międzynarodowa jest w dalszym ciągu napiętą wskutek agresywnych poczynań imperializmu, wskutek tej globalnej strategii która imperializm amerykański się kieruje dążąc do uzależnienia od siebie wszystkich krajów kapitalistycznych, dążąc do hamowania postępu narodowo-wyzwoleńczego, poprzez rozmaite formy polityki neo-kolonialnej i drogą wojen lokalnych takich jak Wietnam i Bliski Wschód.

Imperializm dąży przede wszystkim do zróżnicowania i rozmiękczenia krajów socjalistycznych. Ten

sadkiem. Żagle służą w pływaniu pod wiatr. Ogromne eksplozje gaszą pożary. Najgorętszy plomień uzyskujemy ze składników wody. Im śmiały pismo wybiera myśl w przyszłość im orginalniejszym pomysłem broniącym budowy socjalizmu pozwala przemawiać ze swych lamów, tym jest cenniejsze i bardziej przydatne tej budowie. Zresztą doświadczeni redaktorzy „Żivota” to ludzie piszący i na pewno szerzej sformułują zdania umacniające jedność naszych narodów.

Zyczę Wam i Waszym rodzinom, drodzy działacze Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce oraz całej redakcji pocztowego pisma „Żivot” wszelkiej pomyślności w życiu osobistym, wiele szczęścia i zdrowia. Zyczę Wam abyście godnie wypełniali swą zaszczytną służbę społeczną w imię przyjaźni między narodami, w imię zbudowania socjalizmu w naszych krajach.

ŻYCZĘ WAM WSZELKIEJ POMYSŁNOŚCI DRODZY TOWARZYSZE

STEFAN SUKIENNIK - PRZEWODNICZĄCY MK FJN W ZELOWIE

W imieniu MK FJN w Zelowie mam zaszczyt powitać w naszym mieście zespół redakcyjny czasopisma społeczno-kulturalnego „Żivot” oraz zespoły artystyczne z Orawy i Spisza działające w ramach Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce.

Chciałbym z tej okazji wyrazić jednocześnie duże zadowolenie z faktu, że ta uroczysta impreza została zorganizowana w naszym mieście. Zor-

ganizowanie i przebieg uroczystości związanych z 10-leciem czasopisma „Żivot” w Zelowie świadczy o dobrych stosunkach jakie istnieją między tutejszymi obywatełami pochodzenia polskiego i czeskiego. Świadczy to też o osiągnięciach tutejszego oddziału Towarzystwa Czechów i Słowaków. Formę takich stosunków i współpracy narzucają potrzeby społeczne, kulturalne i gospodarcze naszego społeczeństwa. Towarzystwo

Kulturalne Czechów i Słowaków w Zelowie swą aktywną działalnością przyczynia się bowiem do aktywizacji obywateli polskich pochodzących z Czech, którzy razem z zatym społeczeństwem miasta Zelowa budują we wspólnym Froncie Jedności Narodu lepsze jutro naszego miasta i naszej ludowej ojczyzny.

Pragnę z okazji tej mięej uroczystości w imieniu Frontu Jedności Narodu wyrazić serdeczne życzenia pomyślnej

pracy w dalszym rozwijaniu i popularyzowaniu wiedzy społeczno-kulturalnej dla całego grona redakcyjnego czasopisma „Żivot”. Działaczom Towarzystwa Czechów i Słowaków życzę jak najaktywniejszej pracy dla dobra Polski Ludowej dla dobra przyjaznych stosunków między narodem polskim, czeskim i słowackim. Zespołom artystycznym z Orawy i Spisza życzę powodzenia na naszej scenie Zelowskiej.

Pestré vystúpenia súboru zo Zubrzycy Dolnej.

Tancujú dievčatá z Nowej Białej a Kęmpach.

PIŠE PAVEL DERES EXISTUJÚ HRANICE REKORDOV?

Na prosbu našich čitateľov, najmä mládež, zavádzame stály športový fejtón, v ktorom bude písat o najdôležitejších športových otáz-

kach. Preto prosíme, aby ste na adresu našej športovej rubriky zasielali svoje návrhy a poznámky.

Koncom júna svetom prebehla správa: traja americkí bežci prebehli 100 metrov vo fantastickom čase 9,9 sekundy. Začarovaná hranica 10 sekúnd padla. Hrdinmi tejto historickej udalosti boli: 22-ročný Hines, 24-ročný Green a 20-ročný Smith. Až 8 rokov museli sme čakať, aby bol prekročený rekord sveta o jednu desatinu sekundy. Jeden okamih, jeden pohyb ruky, jeden krok.

Bolo to 25. mája 1935 v malom univerzitnom mestečku An Arbor pri Detroite. Počas lňahkoatletických závodov čiernoch z Alabamy James Cleveland Owens stanovil v priebehu 46 minút 5 svedových rekordov a jeden vyrównal. Tento fenomenálny pretekár žijúci podnes, skočil do diaľky 813 cm, 100 metrov prebehol za 10,2 sekundy, 100 y za 9,4 sekundy, 200 metrov za 20,3 sekundy a 200 m s prekážkami za 22,6 sekundy.

20 rokov jeho rekordy boli začarovanou hranicou. Až Američan Williams prebehol 100 m za 10,1 sekundy a 4 roky neskôr Armin Harry (NSR) za rovne 10 sekúnd. Znamalo to, že priemerná rýchlosť na 100 m je 36 km/hod. Je to najväčšia rýchlosť akú môže dosiahnuť človek? Nie. Je dokázané, že šprintéri dosiahujú rýchlosť až 37 km/hod.

Owens postrádal tiež ostatné rekordy. Začali vznikať nové ba-

riery. Nielen v lňahkej atletike, ale aj v iných disciplínach. Avšak ostaňme ešte chvíľu pri „kráľovnej športu“, ako sa všeobecne menuje lňahká atletika. Pozrite si niektoré výsledky dosiahnuté roku 1937 a 20 rokov neskôr (1967).

guľa	17,40 m	21,78 m
disk	53,10 m	65,22 m
kladivo	60,57 m	73,74 m
oštěp	77,23 m	91,73 m
skok do výšky	209 cm	228 cm
skok o žrdi	454 cm	538 cm
5 km	17,17 min.	13,16,6 min.
200 m	20,5 min.	10,0 min.
100 m	10,2 min.	20,0 min.

Najväčší rast rekordov nastal medzi vrhámi, najmenší medzi šprintérmi. Nie je to čudné. Priemerný človek v priebehu posledných niekoľkých rokov vyrástol a spevnel odborníci spracovali nové metódy tréningu. Preto nie sú šokujúce nádherné výsledky, ktoré dosahujú vrhári. Preto tiež je senzáciou fakt, že až traja šprintéri za jeden deň prekonalí rekord, ktorý sa udržal 8 rokov.

Je tu však otázka, či nový rekord je zásluhou pretekára, metód tréningu alebo technických výmoženosťí. Lebo od nedávna niekoľko štadiónov na svete má novú bežeckú dráhu. Tartan. Tie

NAŠE SÚBORY

Sprevádzajú nás všade na veľkých podujatiach ako posledne v Želene, až na malých, napr. schôdzach miestnych skupín. Veľké je spoločenské úsilie, ktoré tkvie v ich programe. Preto práve to malo byť východiskom pre hľadanie súborov Spoločnosti. Z tohto hľadiska teda naše súbory sú, ako sa to vrává vynikajúce. Avšak je najvyšší čas, aby sme používali ich ďalšom rozvoju a perspektívach.

Predovšetkým musíme konštatovať, že našim súborom treba venovať viac pozornosti ako doteraz. To si ale zasa vyžaduje nelen dobré slovo, ktorým sa nikdy nešetrilo, ale tiež rozhodne väčší počet prostriedkov, ktoré by stvárnili ich folkloristickú tvár. Doterajší systém pôsobenia, len cez inštruktorov Spoločnosti, zdá sa byť nepostačujúci pre vyriesenie najzákladnejších problémov našich súborov, najmä ak chceme, aby sme v tejto oblasti vysli mimo miestne pomery. Tak ako to vypadá dnes, boli by ťažkosti, ak by sme chceli zorganizať na Spiši, Orave alebo v Želene reprezentačné súbory. A to znamená, že našim inštruktorm, ktorí vkladajú veľa úsilia do práce so súbormi je treba pomôcť, je treba zamestnať na stale diplomovaných odborníkov. Pre Spiš a Oravu mohol by to byť niekto z Nowego Targu alebo Krakowa, pre Želé z Łodzi. Vyhli by sme sa vtedy mnohým nedorezumieniam v oblasti základnej abecedy scény.

Navrhujeme diskusiu o tejto otázke. Iniciatíva takéj diskusie vznikla v Želene, kde sme všetci videli koľko starostlivosti, námahy a obetavosti vkladá do každého vystúpenia inštruktor a všetci členovia súborov. Videli sme tiež, že ti isti ludia pri systematickej odbornej pomoci, za možnosť konfroncie a za lepších celkových podmienok, mohli by byť oveľa výkonnejší z umelkého hľadiska. Je to len jeden problém z mnohých, ktoré treba vyriešiť v tejto oblasti. Čakáme na Vaše výpovede.

AUGUST L'UDIA • ROKY UDALOSTI

- 1.VIII.1914 — prepukla prvá svetová vojna.
- 1.VIII.1944 — prepuklo varšavské povstanie, hrdinský boj proti hitlerovským uchvatiteľom, ktorý trval 63 dní a bol ukončený podpisaním kapitulácie 2.X.1944.
- 4.VIII.1863 — konalo sa v Martine I. (zakladajúcej) valné zhromaždenie Matice slovenskej.
- 5.VIII.1772 — prvá deľba Poľska.
- 5.VIII.1850 — narodil sa Guy de Maupassant, vynikajúci francúzsky spisovateľ, novelist, žurnalist, autor divadelných hier (umr. 6.VII.1893).
- 6.VIII.1942 — v potyčke s hitlerovcami pod Tomaszowom Mazowieckým zahynul František Zubrzycki „Maly Franek“ — veliteľ prvej jednotky Gwardii Ludowej Stefana Czarnieckeho.
- 6.VIII.1945 — bola zhodená atómová bomba na Hirošimu. Na mieste zahynulo 80 tis. ľudí, ďalších 200 tis. zomrelo na následky výbuchu. Deň boja za zničenie atómových zbrani.
- 6.VIII.1961 — v ZSSR vypustili druhú kozmickú loď Vostok 2, ktorú riadil leteckozmonaut, major German Stepanovič Titov.
- 7.VIII.1822 — vyhlásenie nezávislosti Brazílie. Po ZSRR, Kanade, Číne a USA je to najväčší štát na svete.
- 7.VIII.1907 — v Martine bolo otvorené Slovenské národné múzeum.
- 10.VIII.1822 — narodil sa Ján Kalinčiak, slovenský štúrovský básnik a beletrista, režisér Orla, spoluzakladateľ Tatralia, popredný literárny kritik (umr. 16.VI.1871).
- 10.VIII.1896 — narodila sa Milena Jesenská česká spisovateľka a beletristka (umr. 17.V.1944).
- 11.VIII.1962 — v ZSSR vypustili kozmickú loď Vostok 3, ktorú riadil A. G. Nikolajev.
- 12.VIII.1962 — vzlietla kozmická loď Vostok 4 s kozmonautom Popovičom.
- 16.-26.VIII.1937 — všeobecný štrajk poľských sedliakov.
- 18.VIII.1813 — narodil sa Štefan Hýroš, slovenský historik, spoluzakladateľ Matice slovenskej (umr. 30.I.1888).
- 18.VIII.1919 — prepuknutie prvého sleského povstania.
- 20.VIII.1847 — narodil sa Bolesław Prus vlastným menom Aleksander Głowacki, vynikajúci spisovateľ a publicista, predstaviteľ poľského pozitivizmu, autor historickej románu Faraón (umr. 19.V.1912).
- 21.VIII.1925 — pod mŕtvičkou varšavskej citadeli boli popravení činitelia Komunistického zväzu mládeže a Komunistickej strany Poľska — Władysław Hibner, Władysław Kniewski a Henryk Rutkowski.
- 22.VIII.1862 — narodil sa Claude Achille Debussy, vynikajúci francúzsky hudobný skladateľ a klavirista, zakladateľ francúzskeho hudobného impresionizmu (umr. 26.III.1918).
- 23.VIII.1851 — narodil sa Alois Jirásek, český spisovateľ, autor svetoznámych historických románov (umr. 17.XI.1930).
- 23.VIII.1918 — Rada ľudových komisárov Sovietskeho zväzu anulovala dohody týkajúce sa deľby Poľska. 29.VIII.1918 vydala dekrét o práve poľského národa na nezávislosť.
- 29.VIII.1944 — začalo sa Slovenské národné povstanie.
- 30.VIII.1918 — v Moskve spáchala teroristka Fanny Kaplanová zločinný atentát na V. I. Lenina.
- VIII.1941 — celý rad komunistických organizácií tvorí vo Varšave Zväz oslobodenec kóho boja, ktorý formuluje program ozbrojeného boja s okupantom za Poľsko v ktorom bude vládnutie Lud.
- VIII.1942 — odvelený hlavný štábom GL Grzegorz Korczyński tvorí v Lubelskom vojvodstve — na základe už skôr tu existujúcich jednotiek Antona Paleńia a Alexya Rajewského — Kościuszkoўskú jednotku.
- Ignacy Robb „Narbuck“ stáva na celo jednotky kieleckej zeme.
- vedením sabotážnych akcií a ozbrojeného boja v lódzkom a poznańskom rajóne je poverený Mieczysław Moczar „Mietek“.
- na lowickom území vzniká jednotka Stanisława Gacia „Kuby“.

PAVEL DERES

WŁ. SKRZYPczak
TAJOMNÍK KOMISIE
PRE NÁROD. OTÁZKY
ADM. ODD. KC PZPR

ŽIVOT MÁ BOHATÉ PRACOVNÉ ÚSPECY

Kultúrno-spoločenský časopis Život, orgán Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku slávi dnes 10. výročie svojej pôsobnosti. Pôsobnosť určite veľmi potrebné, kladne a súčasne ťažkej. Tažkej vzhľadom na jeho tematický charakter a na to, že Život musí zoznamovať svojich čitateľov s politickou a spoločenskou problematikou našej krajiny, problematikou spojenou s rozvojom kultúry u nás a tiež s problematikou českej

a slovenskej kultúry, národnej vo forme a socialističkej v obzahu. Musí, podľa možnosti uspokojovať široké a rôzne odné záujmy svojich čitateľov a súčasne plniť úlohu organizátora kultúrno-osvetovej práce Spoločnosti.

Národnostné menšiny v našej krajine nie sú početné. Ale naša strana a vláda neriešia tieto otázky podľa počtu. Základom našej politiky voči všetkým národnostným skupinám, občanom našej krajiny, je stvárvňovanie správnych, suhlasných a bratských medzi-Poľských vzťahov. Vychovávanie poľských občanov iných národností na aktívnych spolubudovateľov našej socialistickej vlasti. Zabezpečenie všetkým občanom jednakých práv. Taká pôsobnosť našej strany má mimoriadne podstatný význam v oblastiach obývaných národností miestnym obyvateľstvom. Naša strana a vláda poskytujú všeobecnú pomoc všetkým národnostným Spoločnostiam. Takúto pomoc dostáva tiež Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku. Jednou z foriem tejto pomoci je vydávanie štátom Vášho časopisu Život.

Každá národnostná Spoločnosť, ktorá realizuje internacionalistickú a socialistickú politiku strany môže vždy počítať s ďaleko idúcou politickou a materiálou pomocou.

Pri priležitosti desaťročia Vášho časopisu hodno povedať, že Život má bohaté pracovné úspechy. Vrável to už vo svojom referáte predsedca Ústredného výboru Spoločnosti súdr. Molitoris. Tieto výsledky ukladajú redakciu časopisu a spolupracovníkom redakcie

povinnosť ďalšieho rozvoja a prehľbovania publicistickej činnosti. A to za tým účelom, aby Váš časopis čo najplnešie a najhlbšie održkaľoval potreby menšiny. Aby zároveň čo najpresnejšie a najhlbšie predstavoval úlohy kladené Vašej Spoločnosti.

Pred Vašim časopisom sú mimoriadne úlohy na najbližšie obdobie. Tieto úlohy vyplývajú z veľkej politickej kampane akou sú prípravy na V. zjazd PZPR, ako aj pozajazdové obdobie. Jedná sa o to, aby podľa možnosti na stránkach Života našli odzrkadlenie najdôležitejšie problémy, ktoré stavia naša strana pred celou spoločnosťou. Aby vývodiac uzávery zo zjazdových materiálov, prehľbovala sa ideová náplň práce Spoločnosti. Aby Spoločnosť vedela bojovať so všetkým čo zlé, s prejavmi nacionalizmu a protisocialistickými tendenciami.

Kladom je to, že oslavy 10. výročia Života boli zorganizované v Zelove kde bývajú poľskí občania českej národnosti, kde národnostné pomeru sú správne a pravidelné. Je to zásluhou hlbokého pochopenia národnostných otázok aktívom a členmi Spoločnosti, ako aj predstaviteľmi straničkých a administratívnych orgánov i poľskej spoločnosti. Srdiečne d'akujem aktivistom Spoločnosti zo Zelova, predstaviteľom Poľskej zjednotenej robotníckej strany, národných výborov, všetkým organizáciám, ktoré sú členmi Fronty národnnej jednoty a občanom Zelova, ktorí spoločne pracujú, za ich príspevok v organizovaní slávností spojených s desaťročím mesačníka Život.

nie všetkých obvodných výborov a miestnych skupín, celého aktív. Postavenie sa proti pozostatkom starých, konzervatívnych zvykov, ktoré tkvejú v sfere spoločenského vedomia niektorých obcí a práci niektorých členov našej Spoločnosti. Boj proti spiatočníctvu, úzko chápaným záujmom a rodinkársťu, ktoré ešte neboli celkom vykorenene zo života časti našich obci a z práce niektorých zložiek Spoločnosti. Domnievam sa, že aj to všetko malo byť vo väčšej miere, obsahom spoločného pôsobenia Spoločnosti a Života.

Je tiež nutné, aby výbory všetkých organizačných zložiek Spoločnosti lepšie informovali redakciu o svojich plánoch a výsledkoch každodennej práce, aby redakcia rýchlejšie reagovala na všetky ohlasy, aby sme spoločne vyvíjali úsilie o stály rast publikácií spojených s našou prácou. Je to mimoriadne dôležité v organizovaní našej spoločnej činnosti.

Druhou, nemenej dôležitou funkciou nášho časopisu bolo a je úsilie, aby sme spolu so Spoločnosťou dávali na stránkach Života nášmu aktívu a všetkým členom čo najviac materiálov stále poširujúcich vedomosti o problémoch, ako aj organizovaných formách kultúrneho života a osvetovej práce, ku ktorým ľudová vláda otvorila široký prístup.

V tejto práci sa riadime socialistickými ideami, ktoré sú hybnou pákou celej našej činnosti, ako aj základom pôsobenia každého občana-vlastenca v našej krajine a všetkých sil zjednotených vo Fronte národnnej jednoty, teda aj našej Spoločnosti.

O NAŠICH ÚLOHÁCH

ADAM CHALUPEC

(Z prejavu na pléne UV KSCaS v Poľsku zo dňa 29.VI.1968)

Referát pléna Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku a diskusné príspisy, hoci priležitosťné — napriek slávnostnému ovzdušiu — boli konkrétnym hodnotením práce redakcie, kladov bilancie desaťročia. Neskrývali pritom slabosti a nedostatky: vráveli ako časopis sa snažil plniť úlohy, pre ktoré bol založený ako prehľboval a uprevňoval význam nášho aktív — našich krajanov, pokrovok tradičie a celonárodné úsilie vybudovania novej socialistickej spoločnosti.

Počuli sme tiež o nových najsúrnejších problémoch a aktuálnych úlohach, ktoré máme riešiť v ďalšej práci. K týmto výpovediam sa pripojujeme aj my z redakcie a hoci len v krátkosti pospomíname ako našou redakčnou prácou realizujeme poslanie Života, prvého časopisu v českom a slovenskom jazyku v ľudovom Poľsku. Bol povolaný ako orgán Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov, aby mohol pôsobiť a pomáhať nám, občanom Poľska — českej a slovenskej národnosti v rozvoji našej kultúry, národnnej vo forme, socialistickej v obsahu.

Desať rokov... Nie je to vek príliš starecký, ale je všimnime si to — práve polovicou obdobia pôsobenia kultúrnych organizácií českej a slovenskej menšiny v Poľsku, ktorých pokračovateľom je naša Spoločnosť. V priebehu tohto obdobia Život sa snažil vyjadrovať myšlienky, náhlady a postoje i prácu Spoločnosti. Stvárvňovať jej tvar, prehľbovať pôsobnosť a spoločenskú angažovanosť nášho aktív. Život sa teda všeobecne podielal na všetkých podujatiach našej organizácie, upevňuje jej výsledky, stáva sa dokumentom všetkých plodov tejto činnosti. Pomáha rozvíjať českú a slovenskú kultúru. Je živým spojivom jednotlivých zložiek našich krajanov, pomáha a zaujíma sa o ich život a prácu.

Nebudem tu uvádzat zo zožltnutých už cez desaťročie ročníkov rôzne materiály so spoločenskou, politickou, ekonomickou a kultúrnou tematikou. Prálemové články a iné publikácie, ktoré sa tešia mimoriadnemu záujmu našich čitateľov. Avšak chceme pripomenúť, že našej Spoločnosti a terénnej korešpondencií venujeme temer polovicu, ak v skutočnosti nie viac, stránok nášho časopisu.

V našich publikáciach sme sa tiež usilovali a usilujeme sa aj nadálej, aby sme slúžili veci najbližšej našim slovenským a českým čitateľom, každému vlastenecky mysliacemu občanovi našej krajiny — výstavbe socialismu, upevneniu jeho výdobytkov, vlasteneckej angažovanosti. Vzbudzovaním spoločenskej i kultúrnej aktivity, pozdvihovaním socialistického uvedomenia a internacionálizmu, chceli sme sa súčasne pričíniť k prehľbeniu bratského, internacionálneho piateľstva medzi národnmi Poľska a Československa. Zaujímať sa o život v pravlasti.

O úlohách Života sa vrávilo veľa. Celkove súhlasíme s hodnotením. Chcel by som však povedať niečo o tom, aké základné funkcie chceli sme na stránkach Života realizovať, a aké aktuálne, najbližšie úlohy sú pre našou Spoločnosťou a časopisom.

Prvou z nich je organizačná funkcia nášho časopisu v činnosti Spoločnosti. Popularizovanie skúseností a kladných foriem práce jednotlivých organizačných zložiek i kritické hodnotenie záporných javov. Vzbuďovanie spoločenskej aktivity a jej spájanie s konkrétnymi podmienkami, v ktorých pôsobíme. Pravidelné informovanie o organizačnej práci jednotlivých zložiek našej Spoločnosti a popularizovanie zaväzkov určenie stáleho miesta pre širokú, tvorivú diskusiu.

Zároveň, popri týchto základných smeroch pôsobenia našej organizácie a nášho časopisu, dôležitou úlohou je upevňovanie spoločenskej disciplíny a osobnej zodpovednosti za to, za čo každý je pred svojou spoločnosťou zodpovedný. Aby sa pozdvihovala kultúra každodenného života.

Jednou zo základných úloh v správnej stanovovej práci Spoločnosti je súhlasné a tvorivé spolupôsobe-

vie všetkých obvodných výborov a miestnych skupín, celého aktív. Postavenie sa proti pozostatkom starých, konzervatívnych zvykov, ktoré tkvejú v sfere spoločenského vedomia niektorých obcí a práci niektorých členov našej Spoločnosti. Boj proti spiatočníctvu, úzko chápaným záujmom a rodinkársťu, ktoré ešte neboli celkom vykorenene zo života časti našich obci a z práce niektorých zložiek Spoločnosti. Domnievam sa, že aj to všetko malo byť vo väčšej miere, obsahom spoločného pôsobenia Spoločnosti a Života.

Avšak keď vravíme o úlohe Života v tejto oblasti musíme zároveň zdôrazniť nutnosť väčšieho ako doteraz prihliadania k tomu, aby boli zachované určité proporce v našom spravodajstve z rôznych odvetví pôsobenia Spoločnosti. Napríklad medzi publicistikou venovanou súborom a klubovníkom, ktorým v poslednom období sme preukazali menej starostlivosti. A predsa sú tu viditeľné potreby, lebo kultúrno-osvetová činnosť našich klubovníkov prejavuje pomerne slabú aktivitu. V programoch kultúrnych podujatí prejavuje sa tiež niekedy nedostatok ideologicko-výchovného obsahu.

Ked' vravíme o záležitosti súborov a divadelných krúžkov, ktoré sú tiež potrebné kriticejšie hodnotenie ich repertoáru a úrovne prevedenia najmä však materiálneho a školeňového zabezpečenia. Musí byť obrátená väčšia pozornosť na záležitosť spojenia kultúrnej práce Spoločnosti s českou a slovenskou kultúrou a jazykom, čo má podstatný význam v tejto pôsobnosti. V prípade školstva so slovenským jazykom tieto otázky boli naposledy úspešne vyriešené prázdninovými kurzami pre učiteľov na Slovensku. Avšak v oblasti ostatných kultúrnych zložiek Spoločnosti, táto záležitosť čaká zatiaľ na vyriešenie. Podobná nemenej dôležitá nutnosť stykov v oblasti zdokonalovania českého a slovenského jazyka, prejavuje sa tiež v našej redakcii.

Celkom správne naše plénum upozornilo na príliš slabé výsledky Života v osvetovej problematike, ktorá je spojená s cieľnými požiadavkami slovenskej a českej menšiny. Som za to, že tieto problémy mali by

ZELÓW 29. 6. 1968

bý diskutované na jednom z najbližších pracovných zasadnutí prezidia Ústredného výboru Spoločnosti.

Nie sme tiež príliš bohatí na články o najnovších poziciach literatúry a poézie a to tak poľskej, ako aj slovenskej a českej. Najmä však tých posledních, pre cítelny nedostatok knižnej literatúry v slovenskom a českom jazyku. Vyžaduje si to zmenu a spája sa s návrhom pléna o zväčšení objemu Života.

Popri plnení týchto základných funkcií snažíme sa zároveň, aby Život uverejňovaním príkladov, informáciou, odbornou radosťou a pomocou slúžil výchove odborných kádrov a zároveň pozdvihoval spoločenskú uvedomenosť, najmä na dedine, aby mal svoj publicistický podiel na iniciátorovských a realizovaných, spoločensky užitočných záväzkoch, aby sa stal časopisom nepostradateľným v práci a živote členov Spoločnosti.

Naša Spoločnosť totiž pôsobí medzi ľuďmi, ktorí vo svojej väčšine, žijú a pracujú na vidieku a majú svoj podiel na realizácii základných smerníc našej poľnohospodárskej politiky. Práve preto Spoločnosť a nás časopis venuje týmto otázkam veľa miesta. Našou a Spoločnosť úlohou je tu popularizovanie nutnosti prehľbovania poľnohospodárskych vedomostí a ich praktického využitia, aby sa naši členovia aktívne zúčastňovali práce v obecných stranických organizáciách, mestských skupinách ZSL, roľníckych krúžkov a rôznych iných družstevných a mládežníckych organizáciách. Aby sa snažili, rozvíjajúc kultúru, osvetu a metódy hospodárenia, modernizovať život a prácu na našej dnešnej dedine. Aby sa na realizácii uznesenia IX. pléna KC PZPR o rozvoji poľnohospodárstva a tézach V. zjazdu strany, ktoré sú pokračovaním správnej poľnohospodárskej politiky na najbližšie roky, plne podielali tiež naši českí vidieči občania tu v Lódzkom, Lubelskom a Wroclawskom vojvodstve, ako aj slovenskí roľníci ktorí žijú a hospodária v fažkých podhorských podmienkach oravskej a spišskej zeme.

Spoločnosť a naša redakcia plne si uvedomujúc dnes tak aktuálny problém výchovy a vzdelania mladého pokolenia, venuje týmto záležitosťiam veľkú pozornosť. Na stránkach Života zaviedli sme stálu rubriku pre mládež. Zaoberáme sa touto problématicou v celej rade problémových článkov. Avšak črtá sa tu aktuálny návrh — viac sa zaoberať, viac písat a spájať do cyklov problematicu mládeže a jej angažovanosti. Pripravujeme pokrovové a revolučné tradície najnovších dejín Poľska a Československa. Poukazovať na bratstvo zbraní, priateľstvo a spoluprácu so Sovietskym zväzom a inými socialistickými krajinami, stvárvňovať vlastenecký postoj mládeže. Táto úloha je tiež dôležitou funkciou Spoločnosti a Života.

Realizujúc návrhy Spoločnosti a priania našich čitateľov, aj pre ženy sme zaviedli stálu rubriku s najblížšou im, rôznorodou tematikou. Obsahuje články, ktoré radia v nutnej, ale namáhavej a plnej obetavosti práci ženy v gazdovstve, na poli i pri výchove detí.

Domnievame sa tiež, že aj ostatné stále rubriky, ako rady zverolekára, právnika a iné, sú oblúbené. V súhlase s návrhmi čitateľov, zmenili sme tiež stály kútik kalendára, čím sa stal atraktívnejší.

Ako vidíme, každé naše číslo bolo merítkom splnených plánov. Bolo odzrkadlením úloh, aké Spoločnosť kladla a kladie Životu. Rozmery a veľkosť týchto úloh vyplývajúcich z uspokojenia zdôvodnených potrieb a požiadaviek aktív spôsobujú, že nás mesačník musí na svojich stránkach spájať nielen články písané v rôznych jazykoch, ale aj rôznu problematiku českých a slovenských skupín našich národnostných menšín. Musí tiež často zladiť odlišné priania predkladané niektorými členmi našej Spoločnosti a ostatnými čitateľmi, ktorí predsa často majú rôzne záujmy, ako aj rôzny názor na tie isté záležitosti.

Súčasne každé číslo nemohlo uspokojiť všetkých a všetkým dať to čo očakávali — napriek tomu, že nie sú nikdy tahostajní na pripomienky. Lebo tieto potreby a požiadavky nie sú vždy v súhlase s prostriedkami akými disponuje nás časopis. Z toho vyplýva nutosť obmedzovania, voľby materiálov a súčasne neustálej konfrontácie či táto voľba bola správna. Písali sme o najdôležitejšom? O tom, čo si zaslúži pozornosť, diskusiu alebo kritiku? — ale kritiku so starostlivosťou o rozvoj nášho spoločenského života, o rozvoj kultúry a osvety, o obnovenie Spoločnosti.

Pred niekoľkými mesiacmi dosiahli sme zväčšenie obsahu Života o dve stránky — čiže spolu do 14 stranok. Toto nám umožnilo zvýšenie počtu publikácií o aktuálnych a dôležitých problémoch, zavedenie nových rubrik, ktoré som už spomíнал. Avšak toto neuspokojuje všetky požiadavky a preto je správny návrh pléna o ďalšie zväčšenie počtu stránok Života a zaviedenie štvrtročnej kultúrnej vložky.

Túto našu redakčnú prácu neustále sprevádzajú cenné pomoc, dôvera a povzbudenie všetkých zložiek našej Spoločnosti, činiteľov a členov, ako aj našich obetavých korešpondentov i stretnutia s čitateľmi a ich listy.

Náš aktiv, čitatelia spolupôsobili s nami nad stvárvňovaním profilu Života, oni sa tiež pričinili k tomu, že nás mesačník má stále rubriky, ktoré súčasne zahrňujú 60% celku stránok. V každom čísle je tiež asi 15 percent publikácií zaslaných našimi dopisovateľmi, ktorých volia miestne skupiny Spoločnosti. Značná časť ďalších materiálov zasielaných našimi dopisovateľmi je základom redakčných spracovaní a tlačových intervencii.

Pri príležitosti nášho jubilea za tento živý kontakt s našou redakciou, za dôveru a pomoc Vám všetkým, Ústrednému výboru, obvodným výborom a miestnym skupinám, celému aktívu, všetkým spolupracovníkom, našim korešpondentom, kolportérom a čitateľom vyjadrujeme slová uznania, vrelé a srdečné poďakovanie. Dovoľte tiež, aby som pri tejto príležitosti čo najsrdečnejšie poďakoval našej redakčnej rade, kolektívu redakcií.

Napriek zmene v tvárnosti miest a obcí, v ktorých žije a pôsobí naša menšina, čo v kapitalistických podmienkach bolo by priam nemožné, napriek celkovému

rozvoju, ktorý je súčasťou socialistickej výstavby v našej krajine — existujú ešte pozostatky buržoáznej ideológie. Pomerne aktívna činnosť reakčnej časti kléru dáva o sebe vedieť tiež na našom dvore — o čom sa tu už vravilo — najmä voči slovenským občanom v Nowej Bialej a Krempachoch, čo si vyžaduje rozhodné protipôsobenie.

Súčasne posledné udalosti v našej krajine odhalili že vnútorné antikomunistické sily a nepriateľské západné kruhy, najmä amerického imperializmu, všetkými prístupnými spôsobmi podporujú každú antisocialistickú a antipoľskú činnosť. Ohovárajú poľský národ, stranu a ľudovú vládu. Preto aj pred našou Spoločnosťou a Životom stojí aktuálna úloha upevnenia ideologickej pôsobenia na svojom úseku činnosti, vo svojej práci. Odhalovanie podstáty revisionizmu, ktorý je protikladom socialistickej ideológie a poukazovanie na antinárodnú a antisocialistickú tvár nepriateľskej ideológie. Je tiež nutné poukazovanie na podstaty procesu spoločenských a ekonomických premien v našej krajine, ako aj medzinárodných udalostí, ukazovanie ich triednych prameňov.

Na našu dedinu a medzi našu menšinu snažia sa tiež pôsobiť rôzne vplyvy protištátnej propagandy, usilujúcej o vyobcovanie našich menšín, o izolovanie a uzavieranie sa na vlastnom úzkom dvorčeku. Mali by sme sa staviať proti všetkým pokusom tohto druhu, všetkým pokusom škodlivého nacionálizmu a odhadzovať ich nakoľko smerujú na základy nášho života a práce. Sú v rozpore s naším pocitom hlbokého, socialistického vlastenectva a s internacionalistickou jednotou socialistických krajín. Našim pôsobením, našimi činnimi a konaním mali by sme všade tam, kde žijeme prispievať k prehľbovaniu pocitu občianskej lojality a vzájomnej úcty. Aktívne sa podieľať na zapajaní do života v našej krajine princípov výstavby socializmu — v práci, v spoločenskom a politickom Živote.

V modernom svete boj prebieha tiež na ideologickej fronte. Zápasia dve ideológie — komunistická a buržoázna. Komunistická, ku ktorej sa hlásia stále širšie kruhy pracujúcich na celom svete, pre ktorých základným podnetom sú výsledky a sila socialistických krajín. Príklad pre národy Afriky, Ázie i iné kontinenty, ktoré bojujú za národné a sociálne osloboodenie. Preto úsilie buržoázie je usmierené na oslabenie pevnosti socialistického tábora v rámci tzv. rozlepťávania socialismu.

S novou silou obrozuje sa duch revisionizmu a revaršizmu v NSR, ktorá dala zelenú neonacistom a hitlerovským pohrobkom z NPD. Naďalej — napriek započiatu mierových rozhovorov medzi USA a Vietnamskou demokratickou republikou — pokračuje barbarská agresia americkejho imperializmu vo Vietname.

Naďalej, napriek rezolúciám Bezpečnostnej rady o opustení Izraelom okupovaných arabských terénov, na Blízkom východe majú miesto agresívne akty Izraela, podporované americkým imperializmom.

Toto všetko má vplyv a vytvára ovzdušie napäcia a nespokojnosti vo svete i na našom európskom kontinente.

O týchto záležostach musíme vrvieť našim členom, oboznámovali s nimi našich čitateľov, stvárvňovať ich socialistický svetozáhor, ako aj upevňovať bdelosť voči vonkajším a vnútorným nepriateľom.

UZNESENIE

pléna Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, schválené 29. júna 1968 v Zelove pri príležitosti 10. výročia existencie a pôsobnosti kultúrno-spoločenského časopisu Život — tlačového orgánu Spoločnosti.

Uznesenie predkladá
M. Kimer zo Zelova.

1. Pri príležitosti jubilea 10. výročia nášho časopisu plénom ešte raz v mene všetkých členov Spoločnosti chce vyjadriť hlbokú vdáku strane a ľudovej vláde za vytvorenie možnosti vlastnenia svojho časopisu, za pomoc pri jeho vydávaní, vdáka ktoréj náš časopis sa rozvíja a slúži záujmom výstavby socializmu.

2. Touto cestou plénom dakuje všetkým tým, ktorých námaha a spolupráca s redakciou Život je súčasťou každej edície časopisu, má vplyv na jeho obsah a formu, ako aj kolportovanie a propagáciu. Slová uznania a vdáky adresujeme predovšetkým vydavateľstvu RSW „Prasa“, kolektívnu tlačiarne, poštám a poštovým doručiteľom, ako aj kolektívnu podniku „RUCH“.

3. Plénom vyjadruje mimoriadnu vdáku celému kolektívu redakcie Život, jej vedeniu, za krajanskú námahu a za obetavosť v diele redagovania časopisu. Uvedomujeme si, že vaša úloha nie je ľahká, práve preto zdôrazňujeme naše uznanie pri príležitosti desaťročia a prajeme vám ďalšie úspechy v redakčnej práci i v súkromnom živote. Využívajúc príležitosť pozdravujeme všetkých autorov článkov uverejňovaných v Živote, jeho dopisovateľov a všetkých čitateľov z radov českej i slovenskej menšiny a najmä poľských, vyjadrujúc mimoriadnu vdáku tým, ktorí udržujú stále styky s redakciou a týmto spôsobom sa príčinujú k stvárananiu nášho časopisu.

4. Pri príležitosti 10. výročia Života — orgánu našej Spoločnosti, chceme zdôrazniť nasledovné:

a) V priebehu uplynulých 10 rokov náš časopis dobre slúžil vecí integrácie oblasti národnostne miestaných, a tým istým veci výstavby socializmu. Lebo len spoločné pôsobenie všetkých občanov našej krajiny pre dobro a rozvoj upevňovania ľudového Poľska je solidným základom nášho dneška i budúceho zajtrajska. Táto pravda — vpojovaná do vedomia našich menších časopisom Život i pôsobením Spoločnosti, dala kladné výsledky a rokuje najlepšie nádeje do budúcnosti. Je jedinou platformou všetkých počinanií, povzbudením k ďalšej aktivite — a to spôsobuje, že socialistické zmeny v oblastiach, v ktorých žijeme sú stále viditeľnejšie a kladne, cítelné tak pre celok ako aj pre jednotlivcov;

b) Náš časopis Život riadiac sa zásadami internacionálizmu podčiarkoval na svojich stránkach, z našich dávnych i najnovších dejín, všetky zväzky pokrokových síl, ktoré sa prejavili tak v českom, poľskom a slovenskom národe, ale aj v štátnych dejinách Poľska a Československa. To to považujeme za jeden zo základných príspevkov časopisu v diele ďalšieho zblížovania bratských národov, ktoré len teraz v podmienkach socialistického zriaďenia môžu plne rozvinúť priateľstvo a vzájomnú pomoc. Predsa toto najviac upevňuje náš socialistický tábor, najlepšie ho obrúcuje proti pokusom imperialistickej politiky, ktorá naposledy vyvíja mimoriadne úsilie, aby zdôraznila zdánlivé rozdiely medzi nami a zdánlivé nedorozumenia;

c) Náš tlačový orgán Život sa vždy správne riadil smernicami našej strany v diele nekompromisného boja so všetkými pozostatkami bývalého zriadenia, najmä s nacionalizmom, bez ohľadu na to ktoréj strany sa prejavoval. Je tiež potrebné, aby Život smelo začal na svojich stránkach boj s reakčnou politikou cirkevní namierenou proti našej slovenskej menšine a aby odhaloval spatočníky charakter tejto politiky a jej skutočné ciele. Kladne hodnotíme doterajšie úsilie redakcie v diele vysvetľovania politiky strany a ľudovej vlády, a na tomto pozadí pôsobnosti Spoločnosti ako člena Fronty národnej jednoty.

5. Plénom odporúča všetkým zložkám Spoločnosti, aktivovi a všetkým členom nasledovné:

a) Je nutné, aby sme ďalej realizovali body uznesenia nášho celoštátnego zjazdu, ktoré sa týkajú časopisu Život;

b) Je nutné poskytnúť maximálnu pomoc redakcie v jej čestnom diele plnenia úloh našej Spoločnosti, ako aj postaviť sa proti všetkým tendenciám smerujúcim k zmene „statutus quo“ nášho Života;

c) Je nutné podniknúť kroky u patričných orgánov vo veci zväčšenia obsahu časopisu v súlade s uzneseniami zjazdu i požiadavkami menšiny, ako aj vyvinúť snahu o vydanie v opretí o redakciu Život knižného kalendára.

6. Plénom schvaľuje politickú líniu obsiahnutú v referáte predsedu UV KSČaS, krajana Jána Molitorisa a v prejave krajana redaktora Adama Chalupca — predstaviteľa redakcie Život, ako smernice pre ďalšiu pôsobnosť Ústredného výboru Spoločnosti.

7. Pre zdôraznenie úlohy nášho časopisu a vyjadrenie uznania kolektívu redakcie Život, plénom rozhodlo pri príležitosti prvého JUBILEA KRAJANSKÉHO ČASOPISU ŽIVOT priznať pracovníkom redakcie a dopisovateľom odznaky „Za zásluhu o rozvoj Spoločnosti“. Týmto spôsobom chceme symbolický vyjadriť naše kolektívne presvedčenie, že Život a kolektív ktorý ho redaguje dobre pracoval v priebehu tých 10 rokov pre blaho našej Spoločnosti, českej a slovenskej národnostnej menšiny žijúcej v ľudovom Poľsku.

PLÉNUM ÚV
KULTURNEJ SPOLOČNOSTI ČECHOV A SLOVÁKOV V POĽSKU

Zelów, 29. júna 1968.

DALSZE ŻYCZENIA DLA ŻIVOTA

Konsul Generalny
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
w Bratysławie

SZANOWNY TOWARZYSZU
NACZELNY REDAKTORZE,

Z okazji Jubileuszu 10-lecia wydawania
Czasopisma Społeczno-Kulturalnego „Żi-

vot“, składam Wam — oraz na Wasze ręce członkom Zespołu Redakcji — serdeczne gratulacje wraz z najlepszymi życzeniami dalszej owocnej pracy.

Łączę wyrazy szacunku
Zbigniew Miron

VÁŽENÁ REDAKCIA

menom Vydatelstva časopisov OBZOR blahoželám Vám k 10. výročiu vydávania Vášho kultúrno-spoločenského časopisu ŽIVOT.

Váš časopis ako tlačový orgán Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku zohral významnú úlohu nielen pri rozvíjaní kultúrneho života našich krajanov, ale

Ministerstwo Kultury i Sztuki
Dep. Pracy Kult-Oświat. i Bibl.
Redakcja „Żivot“
Warszawa
Al. Jerozolimskie 37

Z okazji 10-lecia istnienia Waszego
czasopisma Departament Pracy Kul-
turalno-Oświatowej i Bibliotek składa

aj pri upevňovaní priateľstva medzi PLR a ČSSR.

Pri príležitosti tohto významného jubilea želám Vám veľa úspechov v ďalšej práci.

D. Orlovský
riaditeľ Vydavateľstva
časopisov OBZOR

jak najserdeczniejsze gratulacje oraz
życzenia dalszego pomyslnego rozwoju
w upowszechnianiu najlepszych treści
ludności pochodzenia czeskiego i slo-
wackiego.

Dyrektor Departamentu
mgr Czesław Kalužny

Stretnutie v redakcii s našimi priateľmi — tlačiarmi.

„Żivot“ — Czasopismo
Społeczno — Kulturalne
Warszawa
Al. Jerozolimskie 37
Tow. Redaktor Chalupec

Z okazji jubileuszu 10-lecia czasopi-
sma „Żivot“, Samorząd Robotniczy i

Kierownictwo Prasowych Zakładów
Graficznych W-wa, ul. Smolna 10/12,
przesyła na ręce Wasze życzenia dalszej
owocnej pracy i szczęścia w życiu
osobistym — caemu zespołowi redak-
cji.

Dyrektor Zakładu
Br. Maciejewski

Wydawnictwo Współczesne
RSW „Prasa“
Redakcja mies. „Żivot“
w miejscu

W dziesięciolecie powstania „Żivota“
jako wydawcy życzymy Mu gorąco, aby
i w następnych dziesiątkach lat z rów-

nym zapalem, konceptem i serdecznym
zaangażowaniem prezentował sprawy
i problemy swoich czytelników i aby
był rzeczywiście ich żywotem.

Dyrektor
L. Stanisławski

Dve generácie aktivistov našej Spoločnosti.

K 10. výročiu vydavateľskej činnosti našho tlačového orgánu ŽIVOT, zasielam v mene Obvodného výboru KSCaS v Kacwine a tiež vo svojom vlastnom, najsrdečnejšie blahoželanie veľa úspechov v jeho ďalšom redagovaní.

PREDSEDA OBV. VÝBORU
KSCaS V KACWINE
JÁN MAGIERA

Pri príležitosti oslav 10. výročia vytíštenej prvnej číslovej časopisu „Život“, Obvodný výbor Kultúrnej Spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku a také východní čtenári „Života“ ze všetkých českých stredisek posílají redakci mnoho upřímných a srdečných pránia ďalších úspechov v práci, veľké činnosti i v soukromém živote a současne priej, aby se zvýšil počet nových predplatiteľov a čtenárov.

Kultúrní Spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku
Obvodný výbor v Zelově

Obvodný výbor Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Jablonke v mene všetkých členov a čitateľov Života z Oravy zasiela Vám srdcny pozdrav pri príležitosti 10. výročia vytlačenia prvého čísla. Prajeme Vám veľa úspechov vo Vašej práci a veľa nových predplatiteľov.

PREDSEDA OBV. VÝBORU
KSCaS V JABLONKE
JÁN KOVALÍK

K oslavám 10. výročia časopisu Život, v mene našej miestnej skupiny KSCaS a čitateľov blahoželame redakci a prajeme Vám zdravia a veľa úspechov vo Vašej ďalšej práci. Budeme sa snažiť získať nabudie čo najviac predplatiteľov našho časopisu.

PREDSEDA MS KSCaS
V LAPSZANCE
PAVOL ZIEMBA

DRAHÁ REDAKCIA NÁŠHO CASOPISU ŽIVOT

Naša miestna skupina Spoločnosti z Lipnice Wielkiej — Przywarówky Vám zasiela k oslavám 10. výročia časopisu Život srdcny pozdrav a želania ďalšej plodnej práce.

Adresujeme Vám veľa tepých slov, prajeme úspechov, veľa nových predplatiteľov na Orave a Spiši, budeme sa snažiť s Vami dobre spolupracovať.

VÝBOR MIESTNEJ SKUPINY
KSCaS
VEDÚCI KLUBOVNE
V Przywarówke

DRAHÁ REDAKCIA:

V mene našej miestnej skupiny Spoločnosti a všetkých čitateľov z našej obce, zasielame ceľej redakci Život pri príležitosti 10. výročia čo najsrdečnejšie želania veľa šťastia, mnohých úspechov a čo najviac predplatiteľov našho časopisu Život.

Veľa sme sa za tých desať rokov zo Života naučili, veľa nám pomohol v práci na našej dinike.

Chceme ešte raz podakovať čo najuprimejšie našim redaktorom a želame im veľa šťastia v práci aj v súkromnom živote.

PREDSEDA MIESTNEJ SKUPINY
KSCaS V LAPSZACH WYZNÝCH
ANDRÉJ SOLTYS

Pri príležitosti 10. výročia założenia našeho časopisu „Život“ posíláme redakci srdcne poďakovanie za práci i snahu o zajímavou grafickou úpravu časopisu, ktorý nám poskytuje mnoho zajímavých, rozmanitých i praktických článkov. Zdravíme všechny pracovníky redakcie, priejeme jim mnoho úspechov v ďalšej práci a také nové predplatitele i čtenáre.

Společnost Čechů a Slováku v Polsku
Místní skupina v Gěšicích
okres Strzelin
Wrocławské vojvodství

Pri príležitosti 10. výročia vytlačenia prvého čísla našho časopisu Život v mene členov našej Miestnej skupiny KSCaS a čitateľov Života z Lipnice Wielkiej, prajem redakci mnoho úspechov a nových predplatiteľov. Zasielame srdcne pozdravy. Všetko najlepšie a aby sme sa mohli ďalej spolu testiť a spotupracovať.

PREDSEDA MS KSCaS
V LIPNICY WIELKIEJ
JÓZEF KARNAFEL

Pri príležitosti 10. výročia Života v mene všetkých krajanov a predplatiteľov z Podhradia srdečne Vás pozdravujeme a prajeme, aby naš časopis mal čo najviac predplatiteľov.

PREDSEDA MS KSCaS
V PODSRADNI
ALBIN CHOWANIEC

Pri príležitosti osláv desaťročia Života srdcne Vám blahoželame a prajeme veľa úspechov v ďalšom redagovaní našho časopisu, ako aj veľa nových čitateľov. Pozdravujeme celý kolektív Života.

PREDSEDA MS KSCaS
V FRYDMANE
A ČITATELIA Z JURGOWA

Jménem čtenářů kucowské miestnej skupiny Čechů a Slovákov posílám redakci „Života“ nejsrdečnejší přání dalších úspěchů v práci a mnoho štěstí v soukromém životě. Přeji vám, aby se časopis dál rozvíjel i obohacoval a svým obsahem sloužil především k upevnění bratrství národů Československa a Polska i míru na celém světě.

Předseda: Pospisyl

VÁZENÁ REDAKCIA!

Pri príležitosti 10. výročia nášho krajského časopisu „Život“ menu všetkých členov Miestnej skupiny Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Kacwine, všetkých čitateľov ako aj svojom vlastnom srdcne blahoželame Šéfredaktorovi Adamovi Chalupcovi ako aj celému redakčnému kolektívu. Želám im veľa úspechov v práci, pri zveľaďovaní a upevňovaní slovenskej kultúry v Poľsku ako aj zdaru v osobnom živote. Zároveň dăkujem všetkým pracovníkom za námahu a úsilie, ktoré vynaložili v práci pre našu národnostnú menšinu.

Dakujem zároveň aj všetkým spolupracovníkom a dopisovateľom časopisu a prajem im veľa úspechov v práci a osobnom živote.

ANTON PIVOVARČÍK
Predseda Miestnej skupiny KSCaS
V KACWINE

Pri príležitosti 10. výročia nášho časopisu Život všetci členovia miestnej skupiny v Chyžnom a všetci predplatiteľia Života zasielame srdcny pozdrav redakci a prajeme veľa šťastia, zdravia a veľa úspechov v práci aj veľa predplatiteľov Života.

PREDSEDA MS KSCaS
V CHYŽNOM
ANDREJ FULA

Výbor miestnej skupiny Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Zubrzyci Dolnej, členovia a čitateľia, zasielame Vám srdcne blahoželania pri príležitosti 10. výročia vytlačenia prvého čísla.

Zároveň Vám prajeme veľa úspechov vo Vašej práci a ziskavania nových predplatiteľov časopisu.

PODPREDSEDA MS KSCaS
V ZUBRZYCI DOLNEJ
EUGEN KOTT

Pri príležitosti 10. výročia ukažania sa prvého čísla Života, v mene členov našej miestnej skupiny KSCaS i čitateľov, dovoľujem si Vám zaslat veľmi srdcny pozdrav.

Náš časopis nám pomáha v našich snažach pri výstavbe socialistického, kultúrneho a vzdäľového poskytuje cenné hospodárske rady. Preto Vám ešte raz zo srdca želáme veľa úspechov vo Vašej zodpovednej práci a v druhom desaťročí želáme ešte viac predplatiteľov a čitateľov Života.

PREDSEDA MS KSCaS
V PODWILKU
EUGEN BONK

POZDRAV PRIATEĽOM

Už druhý rok sa mi pravidelne dostáva do rúk Váš časopis Život a musím povedať, že som si ho veľmi oblubil. Veľmi často sa v ňom objavujú zaujímavé články, ktoré vzbudzujú pozornosť čitateľov. Stáva sa potom často, že o ich obsahu si potom aj pojednávame so svojimi priateľmi. Najviac ma však teší to, že skoro v každom novom čísle sa môžem dočítať o práci a aktivity našich krajanov v Poľsku. Obdivujem súťaže tvorivosti, ktoré usporadúvajú, kultúrne podujatia, skrátku elán, ktorý do každého podujatia vkladajú. Samozrejme, že výsledky práce nie sú iba na tomto poli pôsobnosti.

Svojimi priateľmi často spomínám, že nie je tomu ani tak dôvod, keď sme sa stretávali s ľuďmi, ktorí dnes figurujú na stránkach Vášho časopisu. Žili sú spoločne a nebolo medzi nami rozdielov. S mnohými tamto činiteľmi nás spája vrelé a uprimeň priedelstvo.

Chcel by som im preto touto cestou popriat veľa zdaru a úspechov do ďalšej práce a zároveň ubezpečiť ich, že naše staré priateľstvo je nadalej živé. Zároveň časopisu Život, ktorý v tomto roku oslavuje 10 rokov svojej činnosti, želám v ďalšej práci veľa zdaru.

FRANTIŠEK PENXA
VEĽKÁ FRANKOVA

Vážená redakcia Život!

Prial by som si a Vy iste sú mnou, aby sa Váš časopis mohol dostať do rúk Zamaguréňan cez Poštový novinový stánok v Spišskej Staré Vsi. Iste bude o veľký záujem a nábor na jeho odber urobím aj u niektorých rodín, ktoré na výstaví.

Vážená redakcia!

Toto cestou súčasne dăkujem za milú pozornosť, za album fotografií o Varsavie. Prijemne ste ma prekvapili.

F. SOSKA

K 10. výročiu nášho časopisu Život prajeme redakci veľa úspechov v ďalšej práci pri jeho redagovaní.

Smie vďakačne vyslovovať Život. Zasielame všetkým čitateľom pozdravy Šéfredaktorovi časopisu A. Chalupcovi a celému kolektívu redakcie.

ZA MS KSCaS V PIEKIELNIKU
JAN DZIUBEK
ANTON RAFAC

POL'NOHOSPODÁRSKE OTÁZKY

Na plenárnom zasadnutí v júli t. r. Ústredný výbor PZPR schválil tézy na V. zjazd strany. Budú základom stranicej a celonárodnej diskusie o počračovaní v socialistickej výstavbe v ľudovom Poľsku.

Tézy majú niekoľko častí, ktoré obsahujú politické, ideologickej a hospodárske problémy. Čitateľov bývajúcich na vidieku, popri iných otázkach, iste budú zaujímať najmä tézy týkajúce sa ďalšieho rozvoja polnohospodárstva. O polnohospodárskych tézach iste sa bude diskutovať preto, aby bolo zlepšené a konsolidované úsilie pre rast polnohospodárskej produkcie i zaistené rodinám rolníkov a celej krajine dostatočné množstvo potravín. Lebo práve také sú vlastenecké povinnosti rolníkov.

Základom polnohospodárskej politiky pre najbližších 5 rokov ostáva spájanie rýchleho rozvoja polnohospodárskej produkcie so socialistickou premennou dediny. Tieto základy boli formulované v uzneseniac IX. pléna UV v septembri 1967 a ďalšie úsilie musí byť usmernené na účinnú realizáciu tohto uznesenia.

Ako vieme v období jesene a zimy, stranický a bezpartajní aktivisti ukončili prvú etapu uvádzania do života úloh načrtutých IX. pl. nom UV. Skupiny polnohospodárskych odborníkov podrobne preskúmali hospodársku situáciu jednotlivých sedliackých gazdovstiev. Výsledkom bolo konštatovanie že v našom polnohospodárstve tkvejú obrovské výrobné rezervy. Stačí, aby sme si prezreli materiály, ktoré v júni t. r. prejednával na svojom zasadnutí Okresný národný výbor v Nowom Targu. Zistilo sa, že v Nowotarskom okrese k popredným bolo zaradené 1900 gazdovstiev, k slabým asi 900, k upadávajúcim asi 330 gazdovstiev. Ostatné boli vyhodnotené ako priemerné. Nie je to formálna deňba. Za týmito údajmi sa skrývajú isté ekonomicke výsledky. Keď prosperujúce gazdovstvá do-

siahli v minulom roku úrodu zo 4 základných druhov obilia po 25 q z ha, v tom istom období okresný priemer bol iba 15 q z ha. Zber zemiakov v prosperujúcich gazdovstvach bol od 220 do 300 q z ha, pri okresnom priemere 170 q. Značné rozdiely sa prejavujú v prospech tých 1900 gazdovstiev tak v zbere sena, ako aj v množstve mlieka od krav.

PRED V. ZJAZDOM PZPR POL'NOHOSPODÁRSKA VÝROBA

Už len tieto údaje sviedčia o tom, že rezervy sú veľké a využitie ich bude závisieť od aktívneho postoja vidieka.

Nadalej hlavnou úlohou je zvyšovanie výroby obilia cez zväčšenie úrody. Ďalšou úlohou, ako sa konštatuje v tézach, je zvýšenie výroby krmív lepším využitím lúk a pastvin a zovšeobecňovaním starniskových rastlín. Len týmto spôsobom možno zabezpečiť zvýšenie chovu dobytka a zlepšovanie jeho kvality.

Aby tieto úlohy boli riadne plnené, štát bude nadalej zvyšovať dodávky minerálnych hnojív prostriedkov na ochranu rastlín, hospodárskych strojov, stavebných materiálov i iných zariadení pre intenzifikáciu polnohospodárstva.

Dalej, ako poukazujú tézy, musí byť zdokonalovaný systém kontraktácie polnohospodárskych plodín. Kontraktácia je výrobnou a ekonomickou

funkciou spájania polnohospodárstva s celým národnohospodárstvom. Prehluje zároveň spojenie surovinovej základne s potravinárskym priemyslom.

Úlohy v tejto oblasti budú spočívať v tom, aby bol zlepšovaný celý systém kontraktácie obilia a dobytka, ako aj vplyv samosprávy výrobcov na správnu činnosť kontraktujúceho aparátu. Preto veľká úloha stojí pred rolníckymi krúžkami a družstevnou samosprávou na vidieku.

Tézy poukazujú tiež na nutnosť využitia každého kúska obrábanej pôdy. Preto sa aj poukazuje na úlohu zákona o komasácii, o penziach pre rolníkov, ktorí odovzdávajú svoje gazdovstvá štátu a o nútenej výkupe gazdovstiev tých majiteľov, ktorí tieto gazdovstvá vlastnou vinou zanedbávajú. Postupné prevádzkanie komasácie a scelovanie pôdy do trvalého vlastníctva budú PGR-mi, rolníckymi družstvami alebo rolníckymi krúžkami.

Zdôrazňuje sa tiež nutnosť zdokonalovania služieb polnohospodárstvu pre tento účel povolanými podnikmi, poukazuje sa na nutnosť boja proti byrokratickým tendenciam týchto podnikov, zlepšenia práce agronomických a špecializovaných služieb, najmä tých, ktoré sa zaobrajú výkupom polnohospodárskych produktov. Jayv sa tu preto nutnosť rozvíjania dopravy v polnohospodárstve. Jedná sa tu o to, aby stále viac okresov bolo zahrnutých dopravnými službami, to znamená, aby polnohospodárske plodiny, ktoré predávajú štátu boli preberané priamo od rolníkov a tým istými dopravnými prostriedkami dovázané im potrebné výrobné prostriedky ako: umelé hnojivá, stavebné materiály atď. Tézy tiež upozorňujú na otázku vidieckeho stavebnictva.

Samozrejme nás článok sa zaobráva len tými otázkami, ktoré sa týkajú súkromne hospodáriacich rolníkov.

NOVINKY Z POL'NOHOSPODÁRSKÝCH VIED A POKUSOV

Britská firma Tractor Shafts dala na trh plne automatické stroje pro sázení predkličených brambor. Tvrdi, že stroj je schopen sázet brambory na dvou akrech za hodinu, aniž naruší klíčky a že to je dvojnásobná rýchlosť, než jakou jsou schopny vyvinout jiné stroje na světovém trhu. Stroj značky Smallford je vyráběn ve dvouřadové a čtyřřadové verzi a řídí může nádrže upravovat podle velikosti satby.

OVČIE ŠESTORČATÁ

Veda a výsledky pokusných výskumov v odvetví polnohospodárstva prinášajú nám stále nové senzačné výsledky. Nedivme sa, však keď máme zaistiť „ľudskému rodu“ vystačujúce množstvo potravín berúc do úvahy, že počet ľudí stále rastie, veda musí viesť do predelu a hľadať rezervy.

Nie od dneska sú známe preparaty pripravené na základe séra krvi, ktoré pobudzujú plodnosť. Zväčšujú tzv. ovuláciu u jedincov ženského pohlavia, vďaka čomu pripadly mnohoplodnosti u hospodárskych zvierat sú častejšie. V poslednom čase sérové preparaty boli použité na území Nového Južného Valesu v Austrálii. V dôsledku veľkého sucha, aké bolo roku 1966 stav oviec rátajúci v tejto krajine 170 mil. kusov sa zmenšíl na

150 mil. Nezávisle od toho, v Austrálii sa začalo vo veľkom rozsahu s obhospodárením lúk a pastvin. Umožňuje to pásanie vyše 200 mil. kusov ročne. Čiže vznikla úloha, aby rýchlo zväčšiť stav oviec o vyše 50 mil. kusov a to v pomerne krátkom čase.

Ako chcú vyriešiť tento problém austrálski chovatelia? Začalo sa už vstrekovať samičkam sérové preparaty. Na základe doterajších pokusov tieto nádeje sa ukázali pôsobivé. Dokázal to pokus, aký bol prevedený v jednom z ovčích stád. Sérový preparát bol vstreknutý 50 samičkám. Dešať z nich malo trojčiatá, 20 dvojčiatá a iba jedná nebola kotná. Avšak skutočnou senzáciou bol prípad, že jedná ovca mala až šestorčatá. Spolu vážili 22 kg. Všetky tieto jahňatá sa dokázalo udržať pri živote. Rástli rýchlo a v krátkom čase sa úplne vyrovnavali svojim rovesníkom, ktorí prišli na svet ojedinele. Je to zatiaľ jediný zaznamenaný prípad ovčích šestorčat.

Austrálski vedci a chovatelia chúzváčiť stav oviec v Novom Južnom Valese nielen cestou vyvolávania mnohoplodnosti u samic. Činiteľom, ktorý sa má pričíniť k vyrovnaniu strát, k akým došlo v dôsledku sucha, a teda k zvýšeniu stavu oviec umerne ku krmovinovej základni, je obmedzenie úmrtnosti u jahňat, ktorú sa získava rozvojom zverolekárskej opatrey. (pd)

TEKUTÉ UMELÉ HNOJIVÁ VO VRECIACH

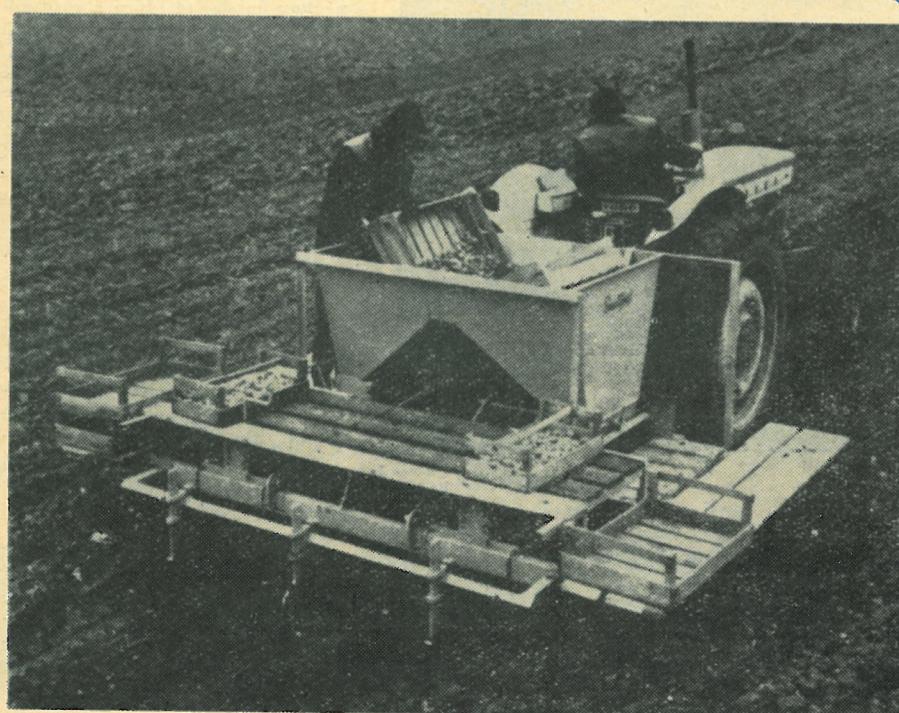
V južnom Francúzsku sa zavádzajú nové spôsoby dodávok umelých hnojív. Dopravuje s ich v elastických nádobách vykonaných z látky natrennej syntetickému kaučukom. Metóda je značne jednoduchá od tej, ktorá sa zatiaľ používa, pri ktorej sa využívajú kovo-vé nádoby a zároveň ušetrí sa

pomocou nej veľa pracovnej sily a pracovných hodín.

Uskutočňuje sa to takýmto spôsobom, že dodávkové nákladné auto preváža rôzne hnojivá z továrne na polia odoberateľov, kde sa zhadzuje nádoby na dohorených miestach. Vyprádznené vrecia rolnici vraciajú do patričného zberného strediska. Objem vrecia dosahuje 3000 litrov. Dôležitá je aj skutočnosť, že tieto vrecia sú odporné proti korózii a pôsobeniu atmosférických činiteľov, a nevyžadujú si konzerváciu. (pd)

**ČLENOVIA
SPOLOČNOSTI
UŽ TERAZ ZÍSKAVAJTE
PREDPLATITEL'OV
ŽIVOTA NA ROK 1969
PODMIENKY AKO VLANI**

PRO RYCHLEJŠÍ SÁZENÍ

ROL'NÍCKY KALENDÁR – SEPTEMBER

September je obdobím siatia ozimín. Ako prvý sa seje jačmeň, najneskôr do konca prvej polovice mesiaca. Je tiež potrebné, aby sme sa neoneskoríme so siatím žita. O čo kratšia jeseň a zimy tuhšie, tým skôr musíme siť žito, aby mohlo pustiť korene skôr ako prídu mrazy. V horských oblastiach je treba siat žito začiatkom septembra. Pôda mala by byť usadnutá, nakoľko tento proces mohol by spôsobiť roztrhavanie mladých koreňov a miešanie kličiek. V ďalšom poradí sa seje pšenica. Do pôdy, ktorá je správne hnojená a tepľá pšenica môžeme siť neskôr, keď však pôda je chudobná na hnojivá a studená je nutné urýchliť siatia tak isto, ako pri siatí žita. Pšenica dobre znáša sviežo oranú pôdu, avšak musí byť veľmi čistá (bez buriny) a nie roztápaná.

Na jeseň pred siatím obilia hnojime pôdu fosforovými, draslikovými a v malom množstve dusíkatými hnojivami. Každý dobrý rolník hnojí pôdu mineralnými hnojivami lebo si uvedomuje, že bez toho nebude mať úrodu, ktorá sa oplatí. Hnojivá môžeme kupovať na úver. Nesmieme tiež zabúdať na prípravu semena pred siatím.

Veľmi dôležitou pracou v tomto mesiaci je tiež silážovanie krmív. Silážovanie je najspôsobnejším spôsobom skladovania krmív, pretože pri použi-

vanej tejto metódy je najmenej strát a okrem toho získavame chutné krmívá, bohaté na rôzne zložky, vhodné pre všetky druhy zvierat. Silážovať možno všetky zelené krmívá, zemiaky, a tiež melašu, vývar a iné krmívá. Najlepšia siláž je zo silážnych jám. Ak ich nemáme môžeme silážovať v obyčajných jamách alebo v kopcoch na povrchu zeme.

Ak v lete kravy pre nedostatok krmiva schudli, na jeseň mali by sme ich lepšie kŕmiť, lebo ak vychudnutá krava prejde na zimný krm, nielen nebude dávať mlieko, ale ani nebude imunná proti chorobám.

Jesenné mesiace sú najľahčším obdobím pre kone. Práve preto mali by sme ich v tomto období mimoriadne dobre kŕmiť. Zvieratá, ktoré ukončili 5.-6. mesiac, odlučujeme od matiek. Žrebce neodlučujeme postupne, ale ihned.

V septembri je obdobie ruje ovie. Barany a ovce používané na plodenie mali by mať menej ako jeden a pol roka. Ruja nemala by trvať viac ako 4 týždne. Jedná sa o to, aby vek jahňat bol viac menej vyrovnaný, lebo to veľmi uľahčuje chov.

Na jeseň musíme tiež zhromaždiť množstvo krmív pre hydinu. Okrem plnohodnotných krmív a okopanín musíme si tiež pripraviť všetky sušené zelené krmívá.

RUBATO

F Dmi Gmi C⁷ F

kyt. ed lib.

Spím a modré dóm se v nebi rozplý-vá, obláčky plujou nad kra-jí-nou, spím a ve snu mé má láska ob-jí-má, proč bich měl myslit na ti-nou?

Spím a mělká tráva sen mý konej-sí, před koželuhem se v ní celef scho-vám, spím a všechno kolem je mi vedlej-sí.

Koblakům hory ční a balón sluneční, začíná nade mnou hrát, pálí mě do dlaní já mluvím ze spaní,

že víca víc tě mám rád. Spím a cítím sladkou tíž v kole-nou ve spánku chladná rosa studí Spím a mám tě vedle sebe schoule-nou, než mě mý ryzák probu-dí,

než mě mý ryzák probu-dí, než mě mý ryzák probu-dí,

VÁCLAV NECKÁŘ, herec a zpěvák, který patří v Československu mezi nejoblíbenější. Původně herec, nejdříve na scéně divadla v Mostě, potom v plzeňském divadle Alfa. V Plzni však už zpíval a to jak na scéně divadla, tak i v místním rozhlasu. Rozhlasovým nahráním vděčí za to, že se dostal do Prahy a zde do divadla Rokoko. Na jeho první gramofonovou desku nahráno píseň „Ze soboty na neděli“, která spolu s písni „Tu kytaru jsem kupil kvůli tobě“ patří mezi nejoblíbenější z jeho repertoáru.

MY CHCEME NOVÝ LEPŠÍ SVET

J. SEIFERT

MY CHCEME NOVÝ, LEPSÍ SVET,
TEN STARÝ NECH SA ZRÚTI.
MY CHCEME PIESNE, TANCE, KVET,
MY CHCEME NOVÝ, LEPSÍ SVET,
RUŽAMI ROZKVNUTÝ.

DO POPUKU...

Jožko príde zo školy. Mamička sa ho pýta:

— Jožko, kde máš baretku?

— Chlapci mi ju vzali a hrajú s ňou futbal.

Marienka dostala tabuľku čokolády. Už polovičku zjedla, keď ju mamička oslovi:

— Marienka, nemusíš celú čokoádu zjesta dnes. Nechaj si aj na zajtra!

Ano, mamučka ale príslušie hovorí: „Čo môžeš urobiť dnes, neodkladaj na zajtra!“

MLADÝM • MLADŠÍM • NAJMLADŠÍM

Príbehy z tisíc a jednej noci

ROZPRÁVANIE O ANJELOVI SMRTI A BOHATOM KRÁĽ'OMI

Jeden z kráľov si nahobil nesmierny majetok, ktorého množstvo nebolo možné zrátať, a zhromaždiť si na svete veľa vecí všetkých druhov, ktoré stvoril boh, aby sa kochal v nich. Ba dal si, keď sa chcel celkom odovzdáť tomu, čo si nahobil z bohatých majetkov, vystavať vysoký zámok, ktorý čnel do vzduchu a prišiel by kráľovi a bohatstvá pristali po doňho. Potom dal spraviť v ním dve mocné brány a priekol mu sluhov a vojská a vrátnikov, ako to chcel, a rozkázal v jeden deň kuchárovi, aby mu pripravil dajedno z najlepších jedáľ a zhromaždiť svojich ľudí a svoje komonstvo a svoju družinu a svojich eunuchov, aby si s ním zajedli a získali si jeho priazeň. A sadol si na stolci svojho kráľovstva a panstva a oprel sa o kráľovský vankúš a prihovoril sa svojej duši a povedal: „Duša, zhromaždi som ti všetky bohatstvá tohto sveta, nuž tak sa im teraz celkom odovzdaj a týchto prijemností na svoje zdravie užívaj, aby si dlhý život mala a hojnýmu sa šťastiu tešila!“

A keď skončil, čo vrazil svojej duši, prišiel k nemu pred jeho zámok akýsi chlap, ktorý mal na sebe obnosené šaty a na hrdeľ kapsu, akú si zvykne vešať žobrák, aby mu dali jedlo. A keď ten prišiel, zabúchal kruhom na bránu zámku prudko, strašne, že sa od toho zámok priam otriasol a stolec sa zachvrel. I zlakli sa sluhovia a priskočili k bráne a skrikli na toho, čo tam búchal, a povedali mu: „Beda ti, čo je toto za spôsob a ako sa to neslušne správаш! Počkaj, kým sa kráľ naje a dáme ti z toho, čo ostane!“ Ale on povedal tým sluhom: „Povedzte svojmu pánovi, aby vyšiel ku mne pozahovárať sa so mnou, lebo musím s ním vec a prácu závažnú prerokovať, a je to čosi, čo nemožno odkladať!“ I riekoval mu: „Prac sa, ty truťo! Ktože si, že rozkazuješ nášmu pánovi, aby vyšiel k tebe?“ Ale on im povedal: „Oznámte mu to!“ A tu on nato riekoval: „Prečo ste ho neoddurili a nevytasiť ste na neho meč a nevyhnali ste ho?“

Potom on zabúchal na bránu prudšie, ako zabúchal po prvý raz. I pobral sa naňho sluhovia s palicami a zbraňami a zamierili k nemu, aby sa s ním dali do boja. Tu odrazu na nich skrikol a povedal: „Ostaňte na svojich miestach! Ja som anjel smrti“. I zdesili sa ich srdecia a pomaliť sa a prišli o rozum a hrudné svaly sa im roztriasli a ich údy sa prestali pohybovať. I riekoval im kráľ: „Povedzte mu, aby vzal dako miesto mňa ako náhradu za mňa!“ Ale anjel smrti riekoval: „Neverzmem mikoho miesto teba a prišiel som iba kvôli tebe, aby som zapričinil rozlúčenie medzi tebou a tvojimi majetkami, ktoré si nahobil, a tvojim bohatstvom, ktoré si nakopil a zromaždi. „Tu si on zhlboka vzdychoval a rozplakal sa a povedal: „Nech boh prekľaje ten majetok, čo ma zvidiel a skazil ma a zabránil mi, aby som slúžil svojmu pánovi! A ja som sa nazdával, že mi bude na osoh, ale dnes stal sa mojím trápením a mojou škodou. Nuž tak odidem z neho s holými rukami a on ostane mojím nepriateľom!“

Tu spôsobil boh, že ten majetok sa ozval a povedal: „Čože ma prikľinaš? Prekľaj seba samého! Ved boh mňa i teba stvoril z hliny a položil ma do tvojich rúk, aby si zo mňa narobil zásob pre tamten svet a udeľoval si zo mňa almužny chudobným a bedárom a nemocným a aby si zo mňa zriaďoval útulky a masidžidy a mosty a vodovody, aby ti to pomáhalo na tamtom svete. Ale ty si ma zhromaždi a si ma ukladal a na svoje chútky si ma vydával. A nepodákoval si sa mi, ako si to zaslúžim, ale si ma preklial, a teraz ma nechávaš svojim nepriateľom a si doráňaný bolesťou a lútosou. Čože ja môžem za to a prečo mi nadávaš?“

Potom anjel smrti vzal jeho ducha tak, ako bol na svojom stolci ešte skôr, než si zajedol z tých jedáľ, i klesol mŕtvym a spadol z vrchu svojho stolca.

A boh povedal — on je vznešený: Len keď sa radovali z toho, čo sme im dali, nenaďajky sme ich vzali. A hľa, boli zúfalí.

UROB SI SÁM

Kontroluj aj elektromer

Elektrárne inštalujú elektromery, ktoré prešli dôkladnými skúškami a zaťažením. Ak sa nám napriek tomu zdá, že vinou elektromeru platíme vysoké účty, môžeme si jeho činnosť ľahko skontrolovať.

Elektromer má číslicové okienko orámované čierou a červenou farbou. Čísla v čiernom rámečku udávajú celé kilowatt-hodiny (kWh), číslice v červenom rámečku zas desatiny a stotiny kWh. Napríklad:

09 32 77

značí, že doterajšia spotreba bola 932,77 kWh. Na overenie činnosti elektromera budeme potrebovať spotrebici príkonu 1000 W, ktorý necháme zapnutý presne jednu hodinu. Pri správnom sietovom napäti 220 voltov (V), sa za hodinu musí na elektromeri objavíť číslo 933,77, teda presne o jednu kWh viac.

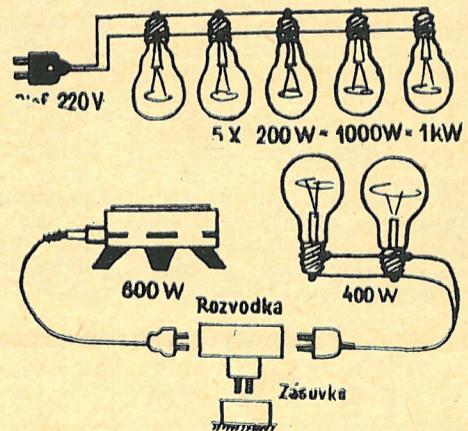
Skúšku najradšej robme v noci, keď máme istotu, že nikto zo spolužívajúcich nezapoji ďalší spotrebici, a keď elektrický prúd nekolise a udržuje sa na správnom napäti.

Pomerne presným skúšobným spotrebicom je sústava paralelne spojených žiaroviek, napríklad desať kusov po 100 W, prípadne päť kusov po 200 W a podobne. Prípadne môžeme zapojiť 600 W varič paralelne s dvoma 200 W žiarovkami. Spotre-

biče s termostatmi na túto skúšku nemôžeme použiť.

V niektorých bytoch, kde medzi spotrebíce patria aj elektrické akumulačné kachle, boillery, prípadne iné väčšie spotrebíče, je inštalovaný dvojsadzový elektromer. Ten cez deň zaznamenáva na jednom číselníku normálnu, tj. dennú sadzbu a v noci, na druhom číselníku zasa zvýchodenú tzv. nočnú sadzbu. Aj takýto elektromer skúšame popisovaným spôsobom, lenže dvakrát. Jednu skúšku vykonáme cez deň, druhú za-sa v noci.

Ak sme merali presne a elektromer ukázal inú hodnotu, požiadame elektráreň o jeho výmenu.

— MÁME SPOLOČNÉ ZÁLUBY —

RUZENA BUNDOVÁ má 14 rokov, zbiera fotografie hercov a spevákov. Adresa: Turany n/Ond. 30, okr. Bardejov.

JARMILA JANÍKOVÁ má 16 rokov, zbiera fotografie Winnetou a piesne z Besedy. Adresa: Bošany 178, okr. Topoľčany.

EVA TIMKOVÁ má 16 rokov, zbiera fotografie hercov, spevákov a big-beatových skupín. Adresa: Sov. armády 400, Šaľa.

MILAN KOVÁČIK má 16 rokov, zbiera cigarety a gramoplatne. Adresa: OU Nitrianska Streda, okr. Topoľčany.

ELENA JAMBRIČHOVÁ má 16 rokov, zbiera piesne z Besedy a fotografie hercov. Adresa: Veľká Ves 153, okr. Lučenec.

Tento rok sú v mimoriadnej obľube čipkové šosiky.

NÁPOJE

„Dieťa ako kvet — bez vody schne“. Lebo organizmus stále trati vodu a preto jej zásoby musia byť stále dopĺňané. Malý, dokonca 10-percentný úbytok vody v organizme, spôsobuje ľahké poruchy.

Mladý a slabý organizmus nemluvňa tiež trati vodu. O koľko je vyšia teplota, o koľko teplejšie dieťa je obliečené a prikryté, tým viac vody stráca. Okrem toho zdávateľ dieťa keď nespí je v neustálom pohybe. Kope nožičkami, pohybuje rúčkami, obracia sa, klže. Je to veľká námaha, následkom ktorej dieťa sa potí, to znamená trati vodu. Staršie dieťa tiež stráca veľké množstvo vody počas neustálego pohybu, keď behá, skáče. O čo väčšia je teplota vzdachu, o koľko teplejšie je dieťa obliečené, tým väčšia je strata vody.

Mnohí mamičky neodpustiteľne hrešia keď sa nazdávajú, že mlieko, ktoré dieťa dostáva je postačujúcim množstvom tekutiny, aby usililo smäd. A zatiaľ v skutočnosti mlieko je pre dieťa tým, čím pre dospelého človeka sú napríklad zemiaky, mäso, chlieb. V prestávkach medzi jedným a druhým jedlom dieťa chce piť nie mlieko, ale vodu, tak ako dospelý človek.

Mnohí rodičia majú strach z vody. Je to pravdepodobne pozostatok z čias, keď sa ešte nič nevedelo o baciloach a spôsoboch boja s nimi. Nevedeli, že voda mala by byť prevarená, najmä ak je to studničná voda. Nevedeli tiež, že chladný nápoj nezaškodi dieťa, ktoré po hre si odpočinie a „vychladne“. Chladná voda, to neznamená, že je ľadovo studená, ale že má teplotu vzdachu. Preto neľutujme dieťa vodu, najmä v letnom období.

Nemluvňatám dávame medzi jedným a druhým jedlom ľubovoľné množstvo prevarenej vody, vychladnutej, do ktorej namiešame surovú šťavu, alebo pretreté ovocie, po prípade trochu osládenej. Môžeme tiež dieťa dávať osladený vývar z kamilky, mäty, talianske-

ho kôpru, šípkový vývar alebo slabý čaj. Do čaju alebo prevarenej vody môžeme namiešať trochu citrónovej šťavy, čo je veľmi dobre najmä v zimných mesiacoch, keď je nedostatok čerstvého ovocia.

Nesmieme zabúdať, že dieťa má väčší smäd po zjedení hustých jedál, ako napr. kašička na mlieku s jablkami, kaša so syrom alebo šunkou, zeleninové pretlakiny atď.

Nezabudajme tiež na prísnu čistotu počas varenia pre deti. Všetky nádoby a náradie potrebné na prípravu jedál pre dieťa, skôr ako začíname variť vývar, po prípade umyjeme vriacou vodou. Zeleninu a ovocie tiež po dôkladnom umytí opláchneme horúcou vodou. Nedodržiavanie týchto predpisov môže spôsobiť ľahké onemocnenie dieťaťa.

ČAJ

Do pol pohára vriacej vody sypeme trochu čaju, lyžičku cukru a spolu prevaríme. Precedíme čaj cez vyvarené sitko do vyvarenej šálky a po vychladnutí podávame nemluvňaťu.

KAMILKY

Do pol pohára vriacej vody sypeme 1 lyžičku kamiliek a odkladáme na horúce miesto na 20 minút. Pridáme lyžičku cukru a spolu prevaríme. Precedíme a dávame nemluvňaťu. Tým istým spôsobom pripravujeme vývar z talianskeho kôpru, ktorý odporúčame najmä pre deti, ktoré trpia plynmi.

ZELENINOVÉ NÁPOJE

Mrkvu, tekvicu, mladý kaleráb alebo pravu vyčistíme kefkou, ostrúhamo, opláchneme, sparíme vriacou vodou a postrúhamo na drobnom strúhadle. Postrúhanú zeleninu položíme na sitko a vytlačíme z nej lyžičkou štvavu. Zeleninu, ktorá ostala na sitke oblejeme dvoma lyžičkami prevarenej vody. Ak

KÝM MLÁĎA DOSPEJE

sitko prepúšťa kúsky postrúhanej zeleniny položíme naň kúsok gázy.

UHORKOVÝ NÁPOJ

Stredne veľká uhorka, pol lyžičky nadrobno posekaného kôpru, soľ.

Uhorku musíme umyť, ošúpat, postúhat na nehrdzavejúcom strúhadle a vytlačiť štvavu cez sitko. Osolime a pridáme kôpor (tento nápoj dávame deťom po prvom roku života).

NÁPOJ Z PARADAJOK

2 priemerne veľké paradajky, trošičku cukru a soľ.

Dôkladne umyté paradajky ponoríme na chvíľo do vriacej vody, ošupejme, roztláčime a precedíme cez sitko. Paradajkovú štvavu môžeme podávať spolu s uhorkovou štvavou.

NÁPOJE Z JAHODOVÉHO OVOCIA

(ríbezle, maliny, čučoriedky, černice, jahody).

Teraz v lete naučme sa pripravovať pre deti nápoje, ktoré okrem vody poskytnú detskému organizmu aj hodnotné výživné látky. Musíme si však pamätať, že tieto nápoje môžeme pripravovať len z úplne čerstvého ovocia a podávať najneskôr pol hodiny potom ako sme ich pripravili.

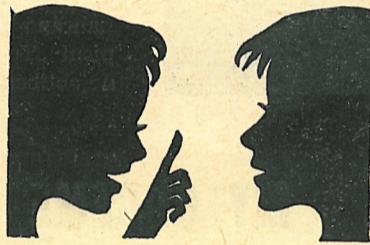
PARADAJKOVÝ NÁPOJ

Z dvoch paradajok, štvrt pohára prevarenej vody, zeleného kôpru, cukru a soli pripravujeme veľmi chutný a zdravý nápoj, ktorý môžeme podávať k jedlu, alebo aj samotný.

Umyté paradajky krájame na štvrdky, zalejeme vodom a prevaríme. Keď vychladnú, pretremme cez sitko a pripravíme posekaným kôpom.

KOKTAIL PRE DETÍ

Po pohára paradajkovej štvavy, 2 lyžičky štvavy z kyslej kapusty, pridáme citrónovú štvavu, soľ a cukor.

JEDZME ZELENINU A ZELENINOVÉ ŠALÁTY

Pre veľmi mnohé príčiny vrele odporúčame, aby ste je lišili zeleninu. Vďaka rôznorodosti zeleniny, môžeme z nej pripraviť oveľa viac jedál ako z ovocia. Okrem toho zelenina je lacnejšia ako ovocie, a sezóna pre ňu trvá oveľa dlhšie. Avšak najväčšou prednosťou zeleniny v porovnaní s ovocím, je to, že obsahuje veľké množstvo minerálnych solí a vitamínov. Samozrejme je ovocie, ako napríklad čierne ríbezle a šípky, ktoré majú oveľa viac vitamínu C, ako akákoľvek zelenina. Avšak keď porovnáme množstvo vitamínov v zelenine s ovoci, prednosť zeleniny záleží.

Zeleninu, v protiklade k ovociu, najčastejšie jeme uvařenú, pretože iba varením získaeme plnú chut a arómu. Popularita zeleninových šalátov je pomerne nedávna. Nové vedecké objavy v odbore potravinárstva, vitamínov a

potrebe minerálnych solí, boli základom širokého propagowania surovej zeleniny. Jemneda surovú karotku, kaleráb, karfiol. Často nedáme si ani toľko namáhy, aby sme robili šaláty, jeme túto zeleninu veľku, len umytu a ošúpanú. Avšak mladučká zelenina veľmi rýchle dozrieva, vtedy najlepšie chutí ako šalát alebo zeleninové jedlo.

Tak teda Život vám radí, aby ste jedli čím viac zeleniny a zeleninových šalátov. Využívajme ich lebo nám ponúkajú všetky svoje bohatstvá: vitamíny, minerálne sóly, chut, arómu a farbu.

Samožrejme najvýraznejšie odporúčame zeleninové šaláty, ktoré mali by sme jesť nielen k obedu ale aj na raňajky a večeru. Jedlá z mladej zeleniny môžu obohatiť nás ľahký listok — dokonca môžu sa stať hlavným chodom.

Život prináša niekoľko pokynov, ako sa treba zaobchádzať so zeleninou počas varenia.

Tak teda zapamäťajme si:

* hned pod kožkou sa náhľadza najväčšie množstvo minerálnych solí a vitamínov tak v ovoci, ako aj v zelenine;

* vitamín C je citlivý na vysokú teplotu. Príliš dlhé vařenie zeleniny vo veľkom množstve vody, ako aj opäťovné zohrievanie uvareného jedla môže spôsobiť veľké straty vitamínu C alebo aj úplne ho zničiť;

* niektoré vitamíny, ako aj minerálne sóly sa rozpúšťajú vo vode, preto neodporúčame ošúpanú zeleninu močiť vo vode, ale ihneď variť. Vodu z uvarenej mladej zeleniny ma-

li by sme použiť na varenie polievky alebo omáčky;

* zeleninu a ovocie určené na varenie hádzeme do vriacej vody. Zeleninu a ovocie varíme podľa možnosti v malom množstve vody, pod pokrývkou a rýchle;

* zeleninu nesmieme variť v obtlčených nádobách;

* k príprave zeleniny používame len nehrdzavejúce nôžky. Zeleninové šaláty snažme sa pripravovať tesne pred ponadáním na stôl;

* k vareniu zeleniny nesmieme pridať sôdu, aby sme týmto spôsobom urýchliť varenie, nakoľko táto ničí vitamín C.

V budúcom číslu prinesieme niekoľko našich návrhov na zeleninové šaláty a varenú zeleninu.

ODPOVEDÁME

Na početné otázky našich čitateľov, ktoré sa týkajú správnej výhyby — uverejňujeme vedľa tabuľky:

Výška	Stavba		
	Tahká	stredná	masívna
150	40,7—43,9	42,5—48,0	46,2—53,2
152	41,4—45,0	43,6—49,0	47,2—54,5
154	42,4—46,0	44,7—50,0	48,3—55,6
156	43,4—47,0	45,7—51,2	49,3—56,6
158	44,5—48,2	46,8—52,3	50,4—57,7
160	45,6—49,2	47,9—53,3	51,5—58,8
162	46,7—50,3	49,0—54,8	52,6—60,2
164	47,8—51,4	50,0—56,2	53,9—61,7
166	48,8—52,0	51,3—57,8	55,3—63,1
168	50,0—54,0	52,7—59,5	56,8—64,5
170	51,4—55,0	54,1—60,9	58,2—65,9
172	52,8—56,9	55,5—62,3	59,6—67,3
174	54,3—58,3	57,0—63,8	61,1—68,8

VIEŠ, ŽE...

...pri malých obareninách kože, treba položiť na obarené miesto dezinfikovanú gázu, avšak skôr si treba umyť ruky? Ak nemáme gázu, rýchle vyžehliť čistú vreckovku a namočiť ju do čistého špiritu (nie denaturovaného), do vody alebo kolinské vody a priložiť ju na obarené miesto. V prvom okamihu to bude trochu bolet, ale bolest rýchle prechádza lebo špiritus má do istej miery uklidňujúci účinok. Musíme však dávať pozor, aby si dieťa nestrhol obklad a aby nepozeralo pod obváz.

...škvŕny z bezfarebného ovocia, ako sú jablčka, hrušky, egreš, biele ríbezle, počiatocne sú neviditeľné, len neskôr po praní sú žitošeň a ľahko sa odstraňujú? Staré škvŕny namočíme do roztoku citrónovej kyseliny (niekoľko kryštálikov na pohár vody) alebo v sŕvátke a potom opĺáchneme teplou vodou. Čerstvé škvŕny fahko odstrániame, keď spinavé miesto polejeme vriacou vodou, látku napneme nad misou. Potom celok vyperieme.

ODLOŽ DO SUPLIKÁ

JEDNA DRUHEJ RIEKLA

Problém sexuálneho života nie je, ako sme sa zvykli domnievať, malo dôležitý v živote starších ľudí. Je overeným faktom, že len 5-10% prípadov impotencie je zapričinených organickými príčinami. V ostatných prípadoch príčinou impotencie sú psychické poruhy. Normálny muž udržuje potenciú do neskorého veku. Veľkú úlohu v udržovaní potencie muža odohráva životný postoj ženy — družky. Ak má ľahkosti pri prežívani obdobia stárnutia a dava najavo všetky konzekvensy vypĺňajúce z toho pre jej psychiku, ako aj požiadavky v oblasti sexuálneho života — urýchľuje tým proces impotencie jej manžela. To, že mužovia zachovávajú si potenciú veľmi dlho potvrdzujú o. i. výskumný I. Miečnikov (laureát Nobelovej ceny z roku 1908). Sú to dokonca mužovia vo veku 99 — 103 rokov, ktorí si zachovávajú potenciú.

A ženy? Požiadavky a schopnosť sexuálneho spolužívania ľudnej si zachovávajú veľmi dlho. Z podmienky, že žena samotná rezignuje z plného života, dbá o svoj zovnajšík (čo je príčinou dobrého sebavedomia) a nepodlieha komplexovi stárnutia. Nič tak neurýchľuje stárnutie v tejto oblasti života — ako rezignácia.

Lekári poznajú mnohé manžestvá, ktoré prekročili veľký dočasťa 80 rokov a pokračujú ešte v sexuálnych stykoch. Je to individuálna záležitosť, ktorá rôzne prebieha u rôznych ľudí. Avšak je to podstatné, že požiadavky v tomto ohľade sú zvlášť spojené s individualitou ženy a muža.

Kalendár

SLNKA

Východ Západ
1. augusta 3.hod.56.min. 19.hod.27.min.
15. augusta 4.hod.19.min. 19.hod.01.min.

MESIACA

1. augusta 21.hod.08.min. 21.hod.48.min.
15. augusta 12.hod.28.min. 12.hod.39.min.

Nový mesiac 25. júla
Prvá štvrt 1. augusta
Plný mesiac 8. augusta
Posledná štvrt 16. augusta
Nový mesiac 24. augusta

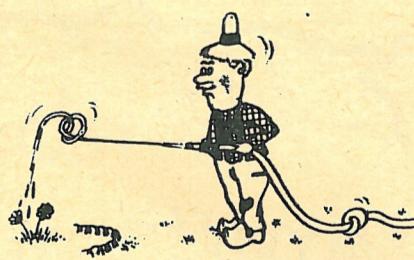
AUGUST

1	ŠTVRTOK	Justína, Peter
2	PIATOK	Alfonz, Gustáv
3	SOBOTA	Lýdia, Nikodem
4	NEDEĽA	Dominik, Protáz
5	PONDELOK	Mária
6	UTOROK	Jakub
7	STREDA	Doreta, Konrád
8	ŠTVRTOK	Emilián
9	PIATOK	Roman, Romušek
10	SOBOTA	Bohdan, Vavrinec
11	NEDEĽA	Filomena, Zuzana
12	PONDELOK	Klára
13	UTOROK	Helena
14	STREDA	Alfred
15	ŠTVRTOK	Mária
16	PIATOK	Rochus
17	SOBOTA	Julianna
18	NEDEĽA	Elena, Klára
19	PONDELOK	Boleslav, Július
20	UTOROK	Bernard, Samuel
21	STREDA	Františka, Johanna
22	ŠTVRTOK	Cezar, Timotej
23	PIATOK	Filip
24	SOBOTA	Bartolomej, Juraj
25	NEDEĽA	Fudovit, Lujza
26	PONDELOK	Konštantin, Mária
27	UTOROK	Jozef
28	STREDA	Alexander, Augustin
29	ŠTVRTOK	Ján, Sabina
30	PIATOK	Ružena
31	SOBOTA	Marek, Rajmund

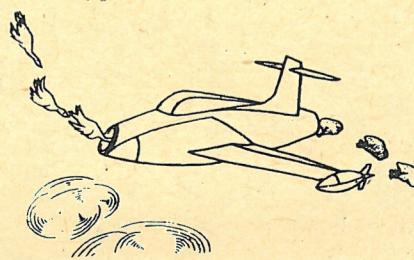
HUMOR

BEZ SLOV

BEZ SLOV

BEZ SLOV

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

PASOŽITY SWINI

Organizm świń podobnie jak i wszystkich innych gatunków zwierząt domowych, jest napastowany przez inne organizmy żywye, przeważnie robaki, owady itp. które szukają w nim schronienia i pożywienia. Organizmy te, bytuające bądź na powierzchni ciała, bądź w jego wnętrzu, nazywamy pasożytami. Pasożyt korzystają z zapasów nagromadzonych w ciele żywiciela i jeśli nie czynią innych szkód, to przyczyniają się do zmniejszenia sprawności użytkowej zwierząt.

Ale bardzo często na skutek wydzielania jadów, lub uszkodzenia mechanicznego wyrządza szkody w zdrowiu zwierzęcia i wtedy ich obecność nie jest obojętną dla ustroju. Działanie pasożytów w ciele zwierzęcia ułatwia też wtargnięcie bakterii wywołujących choroby zakaz-

ne. Często pośrednie działanie pasożytów ma większe znaczenie dla hodowli niż bezpośrednie szkody. U świń nawet niewielka ilość pasożytów osłabia ich zdrowie i powoduje zmniejszenie tempa wzrostu i tczu.

WAĞRZYCA — występuje w mięśniach świń, najczęściej w lędźwiach, łopatce, szczecie dolnej. Ma ona postać białawych pęcherzyków wielkości małego ziarna grochu — zwanych wagrymi. Z chwilą zjedzenia mięsa świńskiego z wagrymi, pod wpływem działania soków trawiennych wagry uwalniają się z mięsa i ich główki wynikające z przyczepiają do ściany jelita człowieka dając początek tasiemcowi taki tasiemiec osiąga w jelitie człowieka długość 2 — 3 metrów. Tasiemiec ten produkuje jaja, które są wydalane z kałem. I w wypadku zjedzenia przez świnę kału ludzkiego z jajami w jej jelitach rozwijają się znów wagry. Człowiek zaraża się źle ugotowanym lub uwędzonym mięsem nie poddanym badaniu weterynaryjnemu. Należy dodać, że dla człowieka przedsta-

wiają pewne niebezpieczeństwo same wagry, które w rzadkich wypadkach mogą się rozwijać w ciele człowieka zamiast świń np. w mózgu, oku.

BABLOWICA — w wątrobie świń można czasem zauważać mniejsze lub większe liczne białawe guzy. Po przecieciu okazuje się, że są to pęcherze wypełnione wodnistym płynem. Pęcherze te są utworzeni tasiemką bąblowicą żyjącą w jelitie psa. Jasnym jest, że bąblowice utrudniają czynności wątroby świń. U psa dorosłe tasiemce występują w jelitach a jaja ich wraz z kałem wydostają się na zewnątrz. Z jedzoną przez świnę kałą z jajami powoduje u świń rozwój bąblowca. Takie bąblowice mogą rozwijać się w ciele człowieka.

WŁOŚNICA — żyje w mięśniach świń. I zwie się popularnie trychniną. Przedstawia ona poważne niebezpieczeństwo dla człowieka, gdy spożycie mięsa z wołowinami może wywołać poważną chorobę a nierzadko i śmierć. Sprawa jest o tyle trudna, że gołym okiem nie zawsze daje się rozpoznać mięso zarażone wołowinami. Tylko

świnie pochodzące z ubogu nielegalnego, nie ostępujące przez lekarza pieczęcią „WOLNE OD WŁOŚNI” są źródłem zarażenia ludzi. Pasożyt żyje w mięśniach świń nieruchomo, dopiero w jelicie człowieka po uwolnieniu się ze specjalnej torebki, ozywa, zaczyna się rozmnażać i rozwodzić po organizmie. Okres rozchodzenia się obejmuje się gorączką, biegunką, bólami mięśni i trwa do 2 tygodni. Jeżeli chory przetrzyma ten okres, to po usadowieniu się pasożytu w mięśniach nie odczuwa żadnych dolegliwości. Włosnie w zasadzie są pasożytami szczurów i myszy, natomiast świnie zachorowują po zjedzeniu szczura lub myszy zarażonych tymi pasożytami. Oprócz świń domowych także i mięso dzików bardzo często jest zarażone włosniami.

Chcąc zapobiegać rozmnażaniu się w/w pasożytami mając do czynienia ze zwierzętami należy dbać o higienę szczególnie rąk oraz bezwzględnie unikać spożywania mięsa nieばданego.

HENRYK MĄCZKA

OBOWIĄZEK ALIMENTACYJNY (I)

Przepisy prawne dotyczące obowiązku alimentacyjnego uregulowane są w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym.¹⁾

Obowiązek ten obejmuje dostarczanie środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wykowania. Obciąża on krewnych w linii prostej (dziad, ojciec, syn, wnuk) oraz rodzeństwo, przyczyniąc kodesks nie czyni różnic między rodzeństwem rodząnym i przyrodnim. Tak zwani zstępni (syn, wnuk) zobowiązani są przed wstępymi (ojciec, dziad) zaś wstępni przed rodzeństwem. Wśród zstępnych i wstępnych bliźni stopniem

są zobowiązani przed dalszymi a więc np. syn, przed wnukiem, ojciec przed dziadkiem. Krewnych w tym samym stopniu obciąża obowiązek alimentacyjny w częściach odpowiadających ich możliwościom zarobkowym i majątkowym. Jeżeli zatem np. matka nie posiadaająca środków utrzymania ma troje dzieci, to te dzieci nie są zobowiązane do dostarczania jej środków utrzymania w równych częściach, a więc wg. głów, tylko każde z nich stosownie do swych zarobków i stanu swego majątku.

Obowiązek alimentacyjny zobowiązany w dalszej kolejności powstaje dopiero wtedy, gdy nie ma osoby zobowiązanej w bliższej kolejności albo gdy osoba ta nie jest w stanie zadośćuczynić swemu obowiązkowi lub gdy uzyskanie od niej na czas potrzebnych uprawnionemu środków utrzymania jest

niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami. A więc np. gdy uprawniony do alimentacji dziad ma i syna i wnuka domagać się będzie mógł od wnuka alimentów tylko wówczas od syna nie będzie mógł ich uzyskać. Uprawnionym do świadczeń alimentacyjnych są w stosunku do rodziców, dzieci, które nie mogą się jeszcze utrzymać samodzielnie z wyjątkiem przypadku gdy dziecko ma swój majątek osobisty, z którego dochody wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

Kodeks nie ma sztywnej granicy wieku, do którego dziecko ma prawo domagać się od rodziców dostarczania mu środków utrzymania. Jeżeli np. dziecko po ukończeniu szkoły zawodowej pracuje zarobkowo w 17 roku życia i zarobki te wystarczają na utrzymanie dziecka mimo niepełnoletniości dziecko to

nie ma prawa domagać się świadczeń alimentacyjnych. Natomiast student wyższej uczelni mający np. 23 lata będzie miał prawo domagać się od rodziców tych świadczeń. Poza dzieckiem nie mogącym się utrzymać jeszcze samodzielnie uprawnionym do alimentacji jest tylko ten kto znajduje się w niedostatku. W stosunku do rodzeństwa zobowiązany może uchylić się od świadczeń alimentacyjnych, jeżeli są one połączone z nadmiernym uszczerbkiem dla niego lub dla jego najbliższej rodziny. Ocena czy istnieje niedostatek po stronie uprawnionego, lub czy świadczenia pociągnieby nadmierny uszczerbek dla zobowiązanej lub jego rodziny — należy w każdej konkretnej sprawie do Sądu. (d.c.n.)

1) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz. U. Nr 9, poz. 59).

WITOLD FERFET

ZEMIAKOVÉ MESIAČIKY

Rozpočet pre 4 osoby: 40 dkg zemiakov, 1 vajce, soľ, 12 dkg krupicovej múky, strúhanka.

V supke uvarené zemia-

ky olúpeme, pretlačíme a na doske zamiesime s miukou, soľou, kypriacim práškom (pol kávovej lyžičky) a vajcom. Ak je cesto veľmi tuhé, pridáme niekoľko lyžíc mlieka. Namiesto prášku môžeme do cesta pridať trochu vykysnutého droždia. Potom cesto rozvalkáme asi na hrúbku 1 cm, vykrajujeme mesiačiky, obalíme miukou, vajcom, strúhankou a na oleji alebo masti prudko do

červena oprážime. Ak chcešme mať jemnejšie krokety, do cesta pridáme 2—3 dkg masla a 2 žltky. Bielky použijeme na obaľovanie.

GRENADÍRMARŠ

Rozpočet pre 4 osoby: 25 dkg múky, 1 vajce, soľ, 60 dkg zemiakov, 5 dkg slaniny, 5 dkg masti, 4 dkg cibule, paprika.

Z múky, vajca a vody zamiesime tuhé cesto, ktoré na tenko rozvalkáme,

necháme trochu obschnúť, potom ho pokrájame na malé štvorčeky (fliačky) a uvaríme v slanej vode. Na masti speníme pokrájanú cibuľku, pridáme červenu papriku, očistené, uvarené na kolieska, pokrájané zemiaky, prekvarenú slaninu a vsetko spolu pomiešame. Nakoniec zamiešame uvarené štvorčeky alebo kolienka (cestovinu). Podávame s kyslou uhorkou alebo šalátom.

PREDPLATNÉ V ČESKOSLOVENSKU PRIJIMA: POŠTOVNÍ NOVINOVÁ SLUŽBA — DOVOZ TISKU, VINOHRADECKÁ 46, PRAHA 2, VINOHRADY. INDEXOVÉ ČÍSLO ŽIVOTA JE 36650 A PREDPLATNÉ NA JEDEN ROK ČINÍ 24,60 KCS.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKÁCH NASEHO ČASOPISU A V DOPISECH.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce. Ukazuje się do 15 każdego miesiąca. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednářík, Augustyn Bryja, Adam Chalupec (redaktor naczelny), Vladimír Hess, Marian Kaškiewicz (zastępca redaktora naczelnego), Ignác Nižník, Ján Ondica, Jerzy Zagórski. Opracowanie graficzne — Luděk Holub. Korekta stylistyczna i ortograficzna język polskiego — Jan Gryglak. Krystyna Tomczyk (red. techniczny). Nadesłanych rękopiśmi, fotografiami i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-41. ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL.: 21-15-41, 28-22-81. Prenumeratę na kraj, roczną i kwartalan dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr. 1-6-1000 20 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch”. Ceny prenumeraty: kwartal: 3 zł., półrocza: 6 zł., roczna: 12 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40 proc. droższa od krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024 nr tel. 20-48-88. Egzemplarze numerów zde aktualizowanych można nabyc w Punktach Wysyłkowych Prasy Archiwnej „Ruch”, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto Nr 114-6-70014 VII O/M Warszawa. Oddano do składy 15.VII.68 r. Numer zamknięto 5.VIII.68 r. Druk. Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1218.

ŽIVOT
CZASOPISM
SPOŁECZNO
KULTURALNE

**VĽAČIA
HRADBA**

V Gierložu pri Kętzyne, medzi zelenou mazurského lesa vidieť železobetonové bloky bunkrov monštrunej veľkosti. Jadro pošmurnejho hľavého stunu vodcov nemeckej ríše a jeho generálneho štabu. Tu padali početné zločinné rozkazy Hitlera a tu vznikli plány vojenských operácií Vernachtu na Východe.

Existenciu stanu, ktorý nosil krycí názov „Viela hradba“, obklopovalo príse ne tajomstvo, neodhalené do samého konca. Na jeho stopu neprišla výzvedná služba spojenec kých armád a neobjavili ho lietadla letiacce nad Kętzynom s nákladom bomb určených na Kořlewiec.

V noci z 23. na 24. januára 1945, posadka stanu — utekajúca pred nastupujúcim zo severu sovietskou armádou — vysadila ho do vzduchu. Výbuchy početných naloží, ktoré explodovali pri vtedopodobne najspodnejšej časti základov každého bunkra, povytrhávali iba skary, odtrupali obruské kusy pováľ väčšinou 10 metrovej hrubky, ktoré keď padli na nevelia tenšie časti stien zatarasili svojou váhou vchody a podzemia bunkrov. Ostali takto domes, načrbené iba od vrchu, s pozoňaným spletením ocelovej výzbroje a pozostatkami zhriďzavelych ventiláčnych riŕ.

Neexistuje teda žiadne vstup do súčasných mestnostiach bunkrov. Možno da dosťat iba k ich niektorým časťam a preto sa presvedčiť, že medzi hruškami mŕvimi nieto vlastne žiadnych miestnosťí. Vari ich vôbec nebolo? Alebo sa snažiť na ne vobec nenašať? Kde sú? Padajú prekvapejné otázky, vznikajúce mnôhé legendy. Jedni, autorovia článkov uverejnených v tlači, sprievodec po stane a iných publikáciach vyjadrujú sa v tomto smysele, že najväčšie mestnosti existujú v podzemných bunkroch. Porovňávajú ich k iným pevnosťiam, ktoré vznikli cez vojnu na Západe, kde skoro všetky bunkre sú obširnymi mestistrami. Boli vybavené najrôznejším zariadením a dokonca spojené podzemnými prechodmi a tunelmi. Dokazujú okrem toho, že neopodstatnené sú akorát v pohybnosti, aby práve v Gierlozu, kde bola vybudovaná najväčšia pevnosť určená na Hitlerov stan, jeho výbavene bol horšie od ostatných.

Iní autorovia publikácií zase tvrdia, že prave v podmienkach Gierloza si Hitlerov stan nevyžadoval takéto riešenie v podobe podzemných mestností — ukrytov, pretože už budovy na povrchu zeme zarúčovali úplnú bezpečnosť. Pre podopreťtejto tézy uvádzajú veľkosť bunkrov a fažiek, podmoklé i bahnité podmienky tunajšieho terénu, ktoré by malí vylúčiť možnosť vybudovania podzemného labirintu.

Bohužiaľ, zatiaľ pravé na tej najviacej kontroverznej časti bunkrov v Gierloži nepodarilo sa nikomu najst žiadne vchody a nikomu sa nepodarilo k nim dosťať. Iba v medzeryach medzi prasknutami bunkrov možno vidieť vodu, ktorej nikdy neubúda. Pokus o vypumpovanie tejto vody, ktorý sa hvojio časom podnikol neprinesol žiaduce výsledky.

Predpokladá sa však, že sa spája s hladinou okolitých jazier a lesných miercarísk pokryvajúcich sa s výškovou terénou, na ktorom boli vybudované bunkre. Existencia tejto vody však nepodarilo k nim dosťať. Iba v medzeryach medzi prasknutami bunkrov možno vidieť vodu, ktorej nikdy neubúda. Pokus o vypumpovanie tejto domnenky zase trudia, že voda zo zaplavujúcej podzemnú časť bunkrov vytieká z objavených v bunkroch a dobre fungujúcich hlbino-vých studní.

Tak teda boli veľké podzemné poschodia alebo nie? Doterajšie publikácie nevrysili túto spornú záleženosť. Dokumentácia sa menašla. Neprisko sa na stopu tých, ktorí bunkre budovali, ako aj tých ktorí ich vysadzovali do vzduchu. Mliečanov vo svojich pamätníkoch aj vyššie generátorom Hitlera. Snad až sprisťupnenie vchodu k základom prienesie odpoveď, ktorá vyriesi dnesnú otázkú. Predtým však treba by bol odstrániť mnohotomové kusy povádzajúcich vchod, uzavriet prítok podzemnej vody a vypumpovať vodu, ktorá sa v nich nachádza. Je tu potreba drahé a iste aj nie ľahké. Snad niekedy bude uskutočnené a vysvetliť sa tak tajomstvo už len gendárnych podzemí.

miny este stále zmenzovala pristup do stanu. Na jeho území ešte stále etáhu smrt. Ich odstranenie výzadovalo veľa vojenskej námahy a najväčších znalostí. Mali ich ženisti Poľského vojska, ktorí na ceste od Le- nina po Berlín zneškodnili nespocetné množstvo minových hradzi a tak získali najväčšie znalosti a skúsenosti. Avšak aj napriek tomu za rozpoznanie systému minových polí a očistenie z nich terénu „Vlčej hrdiny“ museli platiť životom alebo zmrzačením. Pre ženistov sa totiž vojna neskončila v máji roku 1945.

Na jesenn roku 1955 bývalý Hitlerov stan bol z min úplne očistený. Dávme minové pásma, ktoré ho obklopovali zväčšili areál okolojnej ornej pôdy. Výsledok ťažila mnohých skupín ženistov z niekoľkých vojen- ských jednotiek iba obrovský. Vyčítali oni z min oblasť, ktoréj celková povrch dosahuje 162 ha, v tom 52 ha ornej pôdy, 9 ha lúk a 10 ha lesa. Zneškodnili 54 288 kusov min rôzneho typu.

Zmizli hradze a zásekové hradby. Führerhauptquartier v Gierložu bola vymetená. Ostala po nej iba miestna oceľ a betón, obrovské kusy rozbitých bunkrov a podobne četné legendy. Terén po bývalom stane bol odovzdaný ako turistický objekt, ktorý už od rokov vzbudzuje stále obrovský záujem mnogých domáciach a zahraničných turistov.

SPRACOVÁ A. ADAMEC

Na mapě je označena lokace hlavného stanu Jelerovo.

slavného stanu
pri Kętrzynie

nes po Führerhauptquartier ostali
v betónové kolose — Hitlerové a
jáne bunkre, ktoré pritahujú
početných turistov.